

Lunds universitet
Historiska institutionen
HIS KO1
Wiebke Kolbe
Yvonne Maria Werner
Kl.08.15 2016-01-13 LUX:A233

Mannens dygd i Sahiih Bukharii och den arabiska kulturens befastelse

"بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا"

سورة النساء (٤ : ١)

(Surah al-nisaa', kvinnornas kapitel, 4:1 i Koranen)

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
ÄMNESVAL.....	3
KÄLLOR.....	3
<i>Transkriberingssystemet</i>	4
TEORIBILDNING.....	4
<i>Metateorin</i>	4
<i>Föregångare och inspiration till teorin</i>	4
<i>Termer</i>	5
<i>Hur metateorin är relevant för undersökningen</i>	6
SPECIFIK TEORI FÖR UNDERSÖKNINGEN.....	7
FORSKNINGSLÄGE.....	7
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	10
METOD.....	10
BAKGRUND	11
MOHAMMEDS LIV.....	11
DEN ARABISKA EXPANSIONEN.....	11
DEN ARABISKA KULTURENS PARALLELLA UTVECKLING.....	14
BUKHARIIS TILKOMST ENLIGT TRADITIONEN.....	15
MANNENS DYGD – EN ANALYS	16
MANNEN OCH SEXUALITETEN.....	16
MÄN I RELATION TILL DE FRIA KVINNORNA.....	20
BESKRIVELSE AV KVINNAN OCH HENNES RÄTTIGHETER.....	22
DET IDEALA YRKESVALET.....	28
MANNEN OCH VÅLDET.....	28
MANNEN OCH VÅLDET SOM VERKTYG FÖR ATT STYRA HUSHÅLLET.....	33
SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER	34
MANSIDEALET I KORTHET.....	34
NORMSKAPANDE OCH FÖRÄNDRINGAR AV IDEALET.....	36
VARFÖR ÄMNET VAR RELEVANT ATT STUDERA.....	38
EVENTUELL FORSKNINGsutveckling.....	38
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	39
KÄLLOR.....	39
LITTERATUR.....	39
INTERNET.....	40
BILAGOR	41
BILAGA 1.....	41
BILAGA 2.....	41
BILAGA 3.....	42

Inledning

Ämnesval

Detta är en studie av Hadiithsamlingarna som är nedteckningar av berättelser relaterade till Mohammed och hans anhängare. Inom islam finns ett flertal Hadiithsamlingar varav sex är erkända av sunnimuslimerna som religiöst giltiga. Sunniinriktningen är den största inriktningen inom islam och den inriktning som härskade under de första århundradena efter den arabiska expansionen. Den var också statsreligionen för de två stora första kalifaten Umayyaderna och Abbasiderna efter Rashidunkalifatet. Bland dessa sex hadiithsamlingar så har Sahiih Bukharii en särställning, då den betraktas som den mest autentiska, och är därigenom ett av de viktigaste verken för utformningen av islam och därigenom det Arabiska samhället. Bukharii skrevs under 800-talet, enligt legenden av 'Abu 3abd 'Allah MuHammad bin 'ismaa3iil 'ibn 'ibrahiim bin al-muRiirah bin bardizbah al-Ju3fi al-bukhaarii (أبو عبد الله محمد بن اسماعيل بن ابراهيم بن المغيرة بن بردزبه الجعفي البخاري).

På grund av hadiithsamlingarnas omfattning kan inte alla studeras, och jag bestämde mig då att fokusera på Bukharii p.g.a. dess viktiga roll inom sunniislam och det faktum att det fanns lättillgängliga översättningar av texten som jag använde som referens.

Källor

Jag har läst Sahiih Bukharii såsom den har blivit översatt av M. Muhsin Khan för att få en överskådlig bild. Sedan har jag använt mig av Bukharii på originalspråket för att få en utökad förståelse av texten och för att försäkra mig om huruvida texterna går att tolka på andra sätt. Jag har också använt mig av koranen då den är nödvändig för att förstå materialet. I studien refererar jag till texter i Bukharii med volym, bok och numer (X:X:X) och på ett liknande vis refererar jag till koranens sura och vers med (X:X).

Ett problem är att originaltexten var skriven på äldre arabiskt alfabet (الأبجد/الخط الكوفي) som jag ej behärskar och som var periodens standardalfabet för arabiska, medan den texten jag har haft tillgång till är skriven med det yngre arabiskt alfabetet (الأبجد/الخط النسخي). Originaltexten kan därför ha innehållit en viss nivå av vaghet som inte framkommer i den texten jag använde för att verifiera översättningen. Jag är dock relativt säker på att detta ej har vållat några större problem för undersökningen då Sahiih Bukharii är ett sådant känt verk att de som transkriberade det från (الأبجد الكوفي) till (الأبجد النسخي) säkert inte vågat sig på att förvanska texten.

Transkriberingssystemet

För att förstå hur jag har transkriberat arabiska ord till det latinska alfabetet se. Bilaga 1

Värt att notera är att vissa ord och namn som har blivit allmänt vedertagna och vanligt använda i svenskan såsom t.ex. islam (إسلام) kommer jag inte att transkribera som 'islaam.

Teoribildning

Metateorin

Teorin har ett kulturdarwinistiskt perspektiv där kulturers förändringar framför allt har att göra med behovet att utvecklas för att överleva och där överlevnad definieras som ett kvarvarande i människors tankevärld. De kulturer som har den bästa förmågan att finnas kvar genom att spridas till andra generationer och påverka människor har också den största chansen att överleva.

Min grundläggande teori är en semimaterialistisk kultur-/civilisationsdarwinism där kulturer strävar efter att uppnå sina kollektiva mål. Det första steget för att uppnå målen är att säkra sin egen överlevnad och de faktorer som krävs för det. De mest anpassade kulturerna överlever de mindre anpassade kulturerna där kulturens spridningskraft och omvärldsläget realitet avgör överlevnadschansen. Historia är studiet av processen av kulturella förändringar och konkurrens mellan olika kulturella system.

Föregångare och inspiration till teorin

Inspiration och föregångare till min teori är bland annat Samuel P. Huntingtons teori om civilisationernas kamp såsom den presenteras i *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Fundamentet för teorin är att olika civilisationer kommer hamna i konflikt då deras intressen utesluter varandra då de har olika traditioner, historia, värderingar och religioner som formar deras intressen. Jag tar dock teorin och förflyttar den, från sin efter kallakrigets kontext, till en allmän historisk kontext. Jag har också blivit influerad av Oswald Spenglers teori om att civilisationer har sin uppgång och nergång som han går igenom i *Västerlandets undergång: konturer till en morfologi om världshistorien*. I båda fallen ersätter jag civilisation med ordet kultur då civilisation egentligen är en slags kultur eller samling kulturella idéer delade mellan olika kulturer och kan därför mer eller mindre reduceras till en kulturell nivå. Kombinerat med dessa teorier så har jag också blivit influerad av Richard Dawkins teorin om "memes", som han lanserade i *"The Selfish gene"* och vidareutvecklade i *The extended phenotype : the gene as the unit of selection*, som är den minsta självreplikerande biståndsdel i en kultur. De fungerar som en kulturs gener och de sprider sig likt biologiska gener (Dawkins, 2006, s. 189-201; Dawkins, 1982, s109-114).

Termer

Detta är några termer jag kommer att använda

Kulturella idéer → kulturella idéer är grunden för varje kultur och är minnen, föreställningar, förhållningssätt och idéer som lägger grunden för hur vi uppfattar oss själva och värden och våra mål med våra liv. Idéer kan finnas på individ och gruppnivå. Idéers överlevnad är beroende på dess förmåga att sprida sig för att överleva. En idé som inte lyckas stanna kvar i folks sinnen eller transmitta sig till andra människor är dömd att försvinna. Kulturella idéer kan ses som synonymt med definitionen av "meme" som Dawkins använder. Kulturella idéer behöver inte vara fördelaktiga för individen eller samhället som stort utan det viktiga är att de har förutsättningarna för att sprida sig och därigenom säkra sin överlevnad (Dawkins, 2006, s.200).

Kulturella komplex/idékomplex → En samling idéer som har knutit an till varandra på ett sådant sätt att de stärker varandra och ser till att de upprätthålls och sprids. Kulturkomplex har lager av idéer där de mer fundamentala så kallade grundidéerna eller kärnidéerna avgör vilka idéer som kan knytas samman och formas till idékomplexet. Då vissa typer av idéer står i opposition till varandra så hindrar grund- eller kärnidéerna antagandet av vissa typer av idéer i den yttre sfären av ett kulturellt komplex. Detta ligger i linje med den idé som Dawkins framför om "memes" överlevnadschans i förhållande till andra "memes". Jag delar upp idéerna i mer eller mindre djupgående idéer då vissa idéer har prioritet (Dawkins, 1982, s.111). Den yttre sfären är de idéer som inte tillhör kärnan i komplexet som binder ihop idéerna. Exempel på komplex skulle kunna vara en religion som infattar en lång rad kulturella idéer/dogmer som tillsammans utgör själva religionen och hjälper till att sprida religionen. En kärn-/grundidé skulle kunna vara monoteism vilket hindrar idéer associerade med avgudadyrkan medan sätten hur man tillber guden skulle vara idéer tillhörande den yttre sfären då det är troligare att de förändras.

Kultur → en samling idekomplex och idéer som skapar den kontext i vilken individerna, som är bärare, agerar i enlighet med. Enkelt uttryckt är det ett idekomplex på en samhällelig nivå. Det är ramen som avgör hur individer bör agera och vad som uppfattas som korrekt beteende respektive inte korrekt. En kultur kan delas in i flera nivåer med en överkultur på toppen och med följande underkulturer under såsom civilisationer, nationer, religiösa indelningar, historiska och språkliga grupperingar, klasskulturer mm. Om den kulturella idén är genen så är kulturen organismen och precis som en organism så kan en kultur bestå av flera celler och organismer.

Kulturmutagener → Kulturmutagener är händelser, situationer eller personer som påverkar en kultur på ett sådant sätt att den förändras. Förändringen kan ske på tre sätt, antingen försvinner en idé ifrån kulturen, en idé tillkommer eller så ändras prioriteringen av idéer och mål inom kulturen. När detta sker så kan sedan två saker ske, antingen så splittras kulturen då olika idékomplex inom subkulturerna har olika lätt för att acceptera förändringen eller så accepteras förändringen helt.

Kulturmutationer är beroende av två orsaker

1. Att det finns rum i kulturen för en förändring. Kulturer med vissa typer av idékomplex kan inte anamma vissa andra typer av idéer då det blir konflikt med grundidéerna. Detta är också kopplat till varför unga kulturer verkar blomstra medan äldre dör ut, en ung kultur har ofta mindre antal idékomplex och grundidéer som hindrar utveckling och är därför mer flexibel.
2. Att det sker en händelse, person eller situation, som startar processen för förändring.

Kulturell kontext/kulturell nisch → Den kulturella kontexten är den nisch eller den värld som en kultur lever inom. Genom det yttre kulturella selektiva trycket så har olika kulturer utvecklat olika roller och strategier för att överleva. Kontexten är den omvärld som kulturen verkar i. Om omvärlden förändras så förändras också förutsättningarna för en kulturs överlevnad. Vad det är som påverkar kulturer beror på vilket fundament kulturen är uppbyggd på. En kultur som är starkt beroende av vissa typer av materiella tillgångar, definierade enligt kulturen, kommer att få det svårt när dessa tillgångar inte blir tillgängliga medan en kultur som baseras på andra tillgångar drabbas annorlunda. En kultur som inte är starkt materiellt bunden kanske löper större risk att förintas när den stöter på andra problem som inte är materiellt bundna men undergräver dess legitimitet, exempelvis religiositet och ateism.

Yttre kulturellt selektivt tryck → Det yttre kulturella selektiva trycket kan delas in i två kategorier

1. Den första är konkurrensen och beroendet mellan kulturer som kämpar om att sprida sig på bekostnad av andra kulturer inom sin kulturella kontext. De kulturer som inte kan anpassa sig till den kulturella kontexten dör ut till förmån för de som kan. Vissa typer av kulturer är beroende av en viss typ av kultur för att existera och vissa typer av kulturer kan inte uppkomma i en viss kontext på grund av att de andra kulturernas mål och grundidéer hade förbjudit det.
2. Den andra är rent naturliga faktorer såsom katastrofer, köldperioder, extrema torkperioder med mera som kan förstöra och ändra förhållandena på ett sådant sätt att kulturer dör ut och/eller förändras.

Hur metateorin är relevant för undersökningen

Sahih Bukhari kan ses som ett försök att befästa den arabiska kulturen och som ett svar på det yttre kulturella tryck som den arabiska kulturen vid denna tidpunkt stod inför. Den arabiska kulturfären hade under loppet av bara några hundra år gått från att ha varit

begränsade till den arabiska halvön till att härska över ett av historiens största riken med en relativt ny religion som ännu inte har blivit helt kodifierad. Det fanns alltså ett behov av kulturell mutation för att anpassa sig till denna nya kulturella kontext. Det är under denna period som hadiithsamlingarna nedtecknas och befäster vad som är sunniislam, vilket skapar en av grundidéerna inom den arabiska världen och islamska civilisationen, och som kommer att påverka dess utveckling ända in till våra dagar.

Specifik teori för undersökningen

Undersökningen utgår ifrån den revisionistiska synen, stödd av forskare såsom Fred M. Donner och Patricia Crone m.fl., på att koranen, hadiithsamlingarna och mycket av det som kom att bli islam skapades av den arabiska statsmakten (min benämning på den religiös-politiska entitet som kalifatet var, visserligen anakronistiskt men det är den kortaste och tydligaste omskrivningen jag kunde finna). Detta gjordes för att legitimera sig själva snarare än att det var islam som skapade den arabiska statsmakten. Jag utgår ifrån att hadiithsamlingen skapades eller samlades ihop som ett försök från den islamska statsmakten att kodifiera och befästa den sunnimuslimska traditionen som ett svar på den tidens politiska situation. Den arabiska statsmaktens fokus flyttades från territoriell expansion till inre konsolidering vilket gjorde det nödvändigt att samla de väldigt spretiga religiösa strömningarna inom islam genom bildandet av enhetliga texter. Bukharii kan därför ses som en produkt av den islamiska statsmaktens strävan att ”uppfostra” de troende till att följa bestämda värderingar, handlingar och synsätt.

I min undersökning kommer jag att utgå från ett genusperspektiv med fokus på mansroller i hadiithsamlingen i relation till hur den arabiska statsmakten önskade att de troende betedde sig. Den teori som ligger till grund för genusanalysen är R.W Connelles teori om hegemonisk manlighet såsom den beskrivs i hans bok *Masculinities*. Jag utgår ifrån detta perspektiv då jag anser att könskonstruktioner säger oss väldigt mycket om ett samhälle och Bukharii är en produkt av en önskan att forma en viss typ av samhälle med en speciell typ av struktur. Eftersom den arabiska sfären med sina gränser var som störst vid denna tid, utgår jag från att det fanns behov av en krigisk manlighet som kunde försvara den arabiska intressesfären. Därför har jag i min analys fokuserat på frågan om hur manligheten präglas av relationen till våld och krig.

Forskningsläge

Min undersökning om mansrollerna i Sahiih Bukharii är relaterad till ett par olika forskningstraditioner och forskningsfält. De inkluderar forskning om islams och de arabiska kalifatens tidiga historia och könsroller under medeltiden, inom islam och generellt.

The Canonization of Al-Bukhari and Muslim: The Formation and Function of the Sunni Hadith Canon av Jonathan Brown är ett verk som går igenom den traditionella

sammanställningen av sunni-hadiith-traditionen och varför man valde att skapa hadiithsamlingarna och vilken teologisk funktion den hade. Ett annat verk är *Hadith Literature: Its Origin, Development & Special Features* av Muhammed Zubayr Siddiqi som går igenom hadiithsamlingarnas framställning ur den klassiska synen på hur de framställdes och försvarar den. Bland annat ägnar han ett helt avsnitt åt att försöka misskreditera de orientalisterna som har ifrågasatt det klassiska narrativet (Siddiqi, 1993 s.125-135).

Den klassiska traditionella sunniortodoxa synen på Islams uppkomst och kodifiering börjar med att Mohammed fick sin uppenbarelse från ärkeängel Gabriel/Jibraa'il (جبرائيل). Den berättar hur de arabiska erövrarna sedan erövrade mellanöstern för att sprida islam och Guds gudomliga lag, sharii3a (شريعة) och hadiithsamlingarna sammanställdes för att få tydlighet på hur Mohammed betedde sig då hans beteende ses som en mall man bör efterfölja och hans handlande blir grundande för lagen. Den revisionistiska traditionen ifrågasätter dock denna berättelse. Den menar att det finns bevis på att de muslimska källorna inte har återgivit allt ur ett historiskt korrekt perspektiv utan snarare kommit till för att legitimera olika intressen. Min undersökning utgår ifrån den revisionistiska traditionen inom studiet av islam och de tidiga kalifatens historia.

En av de tidigaste pionjerna inom den revisionistiska traditionen var den under 1800-talet verksamme ungersk/judiska historikern och orientalisten Ignaz Goldzhier som bland annat i sitt verk *Muhammedanische Studien* påpekade likheterna mellan senantik östromersk lag och Sharii3a (شريعة). Han undersökte huruvida Hadiithsamlingarna, 'ahaadiith (أحاديث) med sina sex skriftsamlingar, al-Kutub al-sitta (الكتب الستة), var tagna från tidigare källor för att legitimera det nya lagsystemet som den arabiska statsmakten ville införa (Goldzhier, 1890, andra delen kap1-8). Goldzhiers verk inom ämnet används än i dag av moderna revisionister inom studiet av islams tidiga historia såsom Patricia Crone som har kritiserat honom i sin bok *Roman, provincial and Islamic law* för att ha fokuserat för mycket på romersk rätt (Crone, 1987, s.3). Patricia Crone har förutom "Roman, provincial and Islamic law" som behandlar den islamska lagens uppkomst bland annat skrivit "God's Calliph" tillsammans med Martin Hinds där de går igenom argument för hur synen på kalifens teologiska funktion och betydelse inom sunniislam förändrades under den tidiga islamska medeltiden ifrån en mer central roll liknande den som återfinns inom Shiaislam till en mindre central roll till gagn för resten av det islamska klerikala religiösa etablissemangen (Crone, 1987, s.24-29, 56-57, 91-93, 97-109).

Patricia Crones troligtvis mest kända och mest kontroversiella verk på grund av sin polemiska och avfärdande natur gentemot den traditionella islamska historieskrivningen är dock *Hagarism: The Making of the Islamic World*. Patricia Crone skrev den tillsammans med Michael Coock och anses vara ett av de viktigaste verken skrivna inom den revisionistiska traditionen (Waines, 1995, s.273-274). Bokens huvudtes är att Islam är en religion som från början var en slags judiskarabisk sekt som kom att omvandlas till en distinkt religion för att legitimera det arabiska styret efter de framgångsrika erövringarna som de arabiska stammarna genomförde gentemot Rom och det gamla persiska riket (Crone, 1977, kap1-2, kap 12). Även om många av bokens teser har blivit motbevisade eller kritiserade för att vara ogrundade så ses boken än i dag som ett viktigt verk inom den revisionistiska traditionen (Donner, 2010,

s.126-127). Boken *Muhammad and the Believers: At the Origins of Islam* är också ett revisionistiskt verk men som har en långt mindre extrem utgångspunkt om än på samma grunder med mindre stora omsvepande omdömen om den arabisk/muslimska utvecklingen. Boken börjar precis som Hagarism med utgångspunkten att Islam började som en judisk-kristen sekt men den utgår ifrån att utvecklingen till viss del följde den traditionella historiebeteckningen men att det skulle ta över hundra år för religionen att utvecklas till en separat religion frånskild judendomen och kristendomen.

Några andra viktiga revisionistiska forskare och verk är *Narratives of Islamic Origins: The Beginnings of Islamic Historical Writing* skriven av Fred M. Donner som har författat den tidigare nämnda *Muhammad and the Believers: At the Origins of Islam*. Verket går igenom och argumenterar för att mycket men troligtvis inte allt av den islamska historien skrevs för politiska ändamål och för att legitimera sig inför omvärlden och distansera sig ifrån andra religioner. Framförallt inför de kristna och judiska undersåtarna som man hade lagt under sig (Donner, 1998, s.149-154,280-285,288-290). Arkeologen Yehuda D. Nevo har tillsammans med Judith Koren författat verket *Crossroads to Islam : the origins of the Arab religion and the Arab state* som går igenom de arkeologiska bevis som finns och de bevis som inte finns, såsom avsaknaden av källor som nämner Mohammed, rörande islams tidiga historia. De följer en variant av Patricia Crones idé i *Hagarism: The Making of the Islamic World* att islam skapades som ett maktverktyg för att legitimera olika intressen och att det finns väldigt lite som pekar på att man kan lita på det traditionella muslimska narrativet. Boken har bland annat blivit recenserad i *The Middle East Quarterly* (Cook, 2006).

Gällande könsroller inom islam och Mellanöstern så finns ett oräkneligt antal verk som behandlar kvinnans roll inom islam och framför allt hur islam påverkar dagens kvinnor, som t.ex. *Beyond The Veil Male-female Dynamics in Modern muslim society* av Fatima Mernissi. Ett längre tidsperspektiv har *Women in the Middle East and North Africa: restoring women to history* författad av Guity Nashat och Judith E. Tucker som går igenom kvinnornas historia och roll i Mellanöstern ifrån bronsåldern till tidigmodern tid. Nämnas bör också *Narrative, Gender and Authority in 'Abbāsīd Literature on Women* av Pernilla Myrne som går igenom kvinnans roll i den arabiska litteraturen just under den period som min studie handlar om. Det finns väldigt få verk som behandlar de islamska könsrollerna under islams formative år i den tidiga medeltiden, och Pernilla Myrne talar här om det tomma forskningsläget (Myrne, 2010, s14). Det bör därför inte anses förvånande att jag inte funnit ett verk som behandlar den arabiska mansrollen under tidig medeltid. Det närmaste jag har kunnat finna är *Islamic masculinities* av Lahoucine Ouzgane som behandlar maskulinitet inom moderna islamska kulturer.

Syfte och frågeställning

Syftet med undersökningen är att studera mansrollen i Bukharii. Jag kommer att utgå från följande frågor:

- Vilka plikter och rättigheter ansågs mannen ha?
- Vilka arbeten framställs som ideala för mannen?
- Hur relateras mansidealet till krig och våld?
- Hur är maktrelation mellan män och kvinnor?
- Vilken roll spelar sexualitet och kvinnor?

Enligt legenden så samlade Bukharii själv ihop sin hadiithsamling ifrån muntliga berättelser mer än 100 år efter Mohammeds död. Eftersom texten tilläts spridas och användas inom den sunniislamska teologin som var sammanlänkad med kalifatets statsmakt, så kan man utgå från att föreställningar som framträder i denna textsamling låg i linje med statsmaktens intentioner. Att studera mansrollen i Bukharii ger oss en bild av vad det var för ideal som dominerade under denna period och vad det var för ideal som man ville sprida och hur de relaterar till den rådande kulturen. Jag har valt att fokusera på de plikter som männen förväntas utföra samt de rättigheter som männen ges, våldets relation till dessa och hur stor tyngd som läggs på krigiska dygder och kroppsliga bestraffningar. Våld har nästan alltid varit intimt kopplat både med manlighet och med statsmakten och därför är det av stor vikt att undersöka hur mansidealet förhåller sig till våldet.

Metod

Metoden är en kvalitativ textanalys där jag tolkade hur texterna skulle kunna uppfattas som vägledning i den troendes liv. Jag använde först den översatta versionen av Bukharii för att finna det mest intressanta materialet och läste sedan de intressanta delarna av Bukharii på arabiska för att skapa mig en djupare förståelse. Till min hjälp har jag använt mig av <http://ejtaal.net/aa/readme.html>, vilket är en hemsida med alla de större ordböckerna inom och om det arabiska språket såsom al-lisaan(اللسان), Hans Wehr, Lane's lexicon o.s.v. För att undersöka våldets relation till manligheten så har jag genomfört en kvantitativ undersökning där jag sorterar hadiithberättelserna efter teman relaterade till våld.

Bakgrund

Mohammeds liv

Vi vet väldigt lite om Mohammed förutom vad muslimska källor berättar för oss vilka skrevs över hundra år efter hans död. Informationen är därför begränsad om den egentliga historiska personen som anses vara grundaren av en av världens största religioner (Esposito, 1999, s.5-6, Robinson, 2010, s.5-7, 634-637, 642-643). D. Nevo går igenom bristen av säkra källor om det tidiga Islam i början av sin bok (D. Nevo, 2003, s.1-14).

Enligt legenden så var Mohammed en enkel köpman som växte upp och levde i staden Mekka (مكة) mellan sent 500-tal och tidigt 600-tal. Han mötte, emedan han satt och mediterade i Raar al-Hiraa' (غار الحراء), Hiraa grottan i jabal an-nuur (جبل النور), Ijusets berg, ängeln Gabriel, *Jibraa' iil* (جبرائيل). Gabriel kom att ge honom hans första uppenbarelse. Detta påbörjade Mohammeds spirituella resa som profet och guds talesperson, rasuul al-lah (رسول الله). Efter att ha mottagit uppenbarelsen så påbörjade Mohammed sin karriär som profet med att försöka sprida budskapet till invånarna i sin hemstad Mekka. Detta resulterade i att Mohammed hamnade på kollisionskurs med mäktiga intressen i Mekka och tvingades fly till oasstaden Yathrib (يثرب) d.v.s. Mediina (مدينة) år 622 e.Kr. som också kom att utgöra det första året i den islamska tideräkningen efter Hijra (هجرة), emigrationen (Robinson, 2010, 173-174).

Ifrån Yathrib fortsatte Mohammed att predika och sprida sin lära, han lyckades ta kontrollen över staden och föra krig mot Mekkaborna som hade fördrivit honom och andra stammar och grupperingar i regionen. Allt i syfte för att sprida tron och utföra Guds vilja på jorden (Robinson, 2010, 174-175). Mohammed lyckades samtidigt som han spred sin lära också skapa en religiös-politisk entitet och blev den mäktigaste mannen i västra Arabien med ett relativt stort rike under sig (Esposito, 1999, s.8-10).

Den arabiska expansionen

Efter Mohammeds död, år 632 e.Kr., så efterlämnade han det rike som han hade erövrat under sin levnadstid i ett stadie där direktiv för successionsordning saknades. De d.v.s. Mohammeds efterföljare som kom att bära titeln ledare av de troende, 'umaraa' al-mu'miniin (أمرء المؤمنين) som senare också kom att beskrivas med titeln kalif, Khaliifa (خليفة), som betyder ställföreträdare, valdes till ledare för det muslimska samfundet och fortsatte att styra och expandera riket (Esposito, 1999, s.14-15).

Vad vi vet eller tror oss veta är att araberna under Rashiduun kalifatets ledning (الخلفاء الراشدة), de fyra första kaliferna under 600-talet, expanderade sitt politiska inflytande genom en stor militär expansion på bekostnad av det bysantiska och det persiska imperierna. Dessa tidigare stormakter blev antingen väldigt försvagade såsom det bysantiska riket efter att ha blivit besegrade i slaget vid Yarmuuk år 636 e.kr (معركة اليرموك), Yarmuuk (اليرموك) ligger öster om Gennesarets sjö. Eller förintade som i slaget vid al-qadisiya (إشتباك القادسيّة) i södra Irak samma

år där de arabiska styrkorna mötte de Sassanidiska styrkorna och fullständigt krossade dem. Detta resulterade i att det Sassanidiska persiska stormaktsriket blev förintat och erövrat av de arabiska segrarna (Esposito,1999, s.12). Expansionen under de fyra rättfärdiga kaliferna, al-Khulafaa' ar-Raashiduun al-'arba3a,(الخلفاء الراشدون الأربعة) kom att inkludera ett stort rike med många underkuvade folk under sig, så kallade mawlaa, plural al-mawaalii, (مولى ج الموالي) som betyder ungefär tillförtrodd eller klient (Esposito,1993 s.11-14).

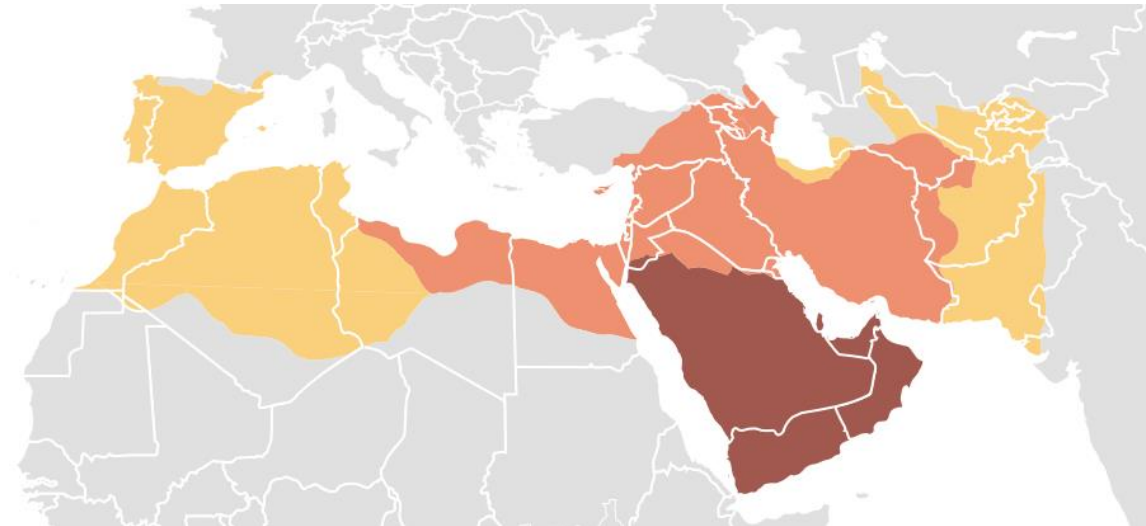

(https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/df/Mohammad_adil-Rashidun-empire-at-its-peak-close.PNG/220px-Mohammad_adil-Rashidun-empire-at-its-peak-close.PNG) (2015-11-16)

Det finns dock de som ifrågasätter det historiska narrativet med Raashiduun kaliferna såsom i *Hagarism* och Donner i hans bok *Muhammad and the Believers: At the Origins of Islam*. Där de lägger fram alternativa historier om kalifatets och Islams utveckling.

De av shuura(شورة) ”råd”, valda Rashiduun kaliferna kom dock att ersättas av den arvsbaserade Umayyaddynastin då Mu3aawiiya 'ibn 'abii sufiiyaan (معاوية ابن أبي سفيان) genom skickligt användande av intrig och diplomati tog makten över den muslimska gemenskapen, 'umma (أمة), vilket skulle resultera i splittringen mellan Shia, ifrån shii3atu 3alii (شيعة علي) ”Alis följeslagare/parti”, och Sunni , ifrån 'ahl 'us-sunna (أهل السنة) Mohammeds sunna ”livsödes” folk, inom islam (Exposito,1993, s.15-18). Umayyadernas tog kalifmakten och anses ha brutit med vad som är den klassiska muslimska synen på vad som var de legitima kaliferna. I många källor och historiska beskrivningar beskrivs Umayyadernas styre och period som en period av ”Zulm” (ظلم), orättvisa/tyranni, och ”Jawr”(جور), förtryck, som förstörde rashiiduun kalifernas gudastat. Dock poängterar Donner att mycket av de historiska dokument som behandlar Umayyaderna skrevs av deras fiender såsom Abbasiderna som kom att ersätta dem och som definitivt hade ett intresse av att svartmåla och delegitimisera sina föregångare (Donner,1993, s.194-195). I vilket fall som

helst så sker under Umayyaderna en fortsatt expansion för araberna som går ända bort till dagens Spanien och under en väldigt kort period in i söndra Frankrike och till Indien och Kina i öster (Exposito, 1993, s.16-18,20-22). Denna domän var vid sin höjdpunkt det största sammanhållna rike som världen hade skådat och skulle ha kvar sin topplacering ända till Mongolerna, under Djinghis Khan, började sin expansion flera hundra år senare.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Map_of_expansion_of_Caliphate.svg
(2015-11-16)

Umayyaderna kom att ersättas av Abbasiderna, al-khulaafaa' al-3abaasiiya (الخلفاء العباسية). De ersatte Umayyaderna som den dominanta makten inom sunniislam genom en stor revolt år 750 e.kr. där Umayyaderna tvingades till flykt och etablerade sig som ett mindre muslimskt rike i väst (Exposito, 1993, s. 24-25). Abbasidernas styre ses som toppen av den gyllene islamska tidsåldern och det är under Abbasiderna som mycket av det vi känner igen som sunniislam formades och större delarna av Hadiithsamlingarna framställdes under Abbasiderna. De stora teologiska skolorna inom sunniislam hade sin början under tidsåldern, stora mängder av grekiska och persiska texter översattes till arabiska och den islamska kulturfären började utveckla sin egen vetenskap. (Exposito, 1993, s. 28-32, 112-123,156-160; Robinson,2010 s. 269, 272-273, 684-685). Perioden kan ses som en etableringsfas och befästelsefas efter de tidigare arabiska snabba expansionerna.

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Abbasids850.png> (2015-11-16)

Den arabiska kulturens parallella utveckling

Samtidigt som den arabiska maktsfären växte fram så började också den arabiska kulturen att sprida sig parallellt med den arabiska expansionen. Kärnan i vad som skulle bli det kulturella centrat för den arabiska världen flyttades från Mekka och Medina norrut och iväg ifrån den arabiska halvön i och med att Damaskus utsågs till huvudstad och administrativt center under Ummayyaderna och senare förflyttades det till Bagdad under de följande Abbasiderna.

I början av den arabiska expansionen så höll sig de arabiska erövrarna oftast åtskilda ifrån de erövrade klienterna i sina egna grundande städer såsom Kuufa (كوفة) där de höll sig för sig själva iväg ifrån al-mawaalii(الموالي), de underkuvade folken. Under det tidiga skedet av de arabiska invasionerna så fick araberna inte äga land utanför arabiska halvön och allt erövrat land ägdes av kalifatstaten som brukade den och beskattade andra landområdena med hjälp av lokala icke arabiska befolkningar (Ochsenwald, 2011,s.53). Ummayyaderna till och med hade en policy av att diskriminera icke-arabiska konvertiter, till islam, till förmån för de med arabisk härstamning, framförallt de nomadiska beduinstammar som fanns i södra Syrien som Ummayaderna stöttade sin makt på (Ochsenwald,2011,s.55-58,60). Detta kom att ändras under Abbasiderna som kom att öppna upp kalifatets administration och framför allt rekrytera en större del av sin armé ifrån Khurusan i Persien. Fortfarande, företrädevis, från de som hade någon form av arabisk härstamningen dock till skillnad ifrån tidigare nu ifrån bofasta befolkningar som hade slagit sig ner och blivit jordbrukare (Ochsenwald, 2011,s.66-69). Den persiska influensen på den arabiska administrationen ökade under Abbasiderna då många prominenta medlemmar av den administrativa eliten kom att utgöras av familjer med bland annat persisk härkomst (Exposito, 1993, s.27-29). Under perioden av Abbasidernas uppgång till makten så ökade också handeln inom och utanför kalifatets gränser och ekonomin började blomstra (Ochsenwald, 2011, s. 63-66) (Eposito,1991 ,s.54). Det var också under det Abbasidiska styret som folk inom det arabiska riket började konvertera i stort antal ifrån sina

tidigare religioner till islam. De tidigare Ummyyaderna hade inte brytt sig särskilt mycket om ickearabernas förhållande så länge de betalade skatt men det kom att ändras under Abbasidernas styre som uppmuntrade konvertering (Robinson, 2010, s.295, Eposito,1991, s.41,43,54).

För den arabiska kulturen så betydde den arabiska expansionen att den framför allt seminomadiska kulturen kom i allt mer kontakt med de mer stadscentrerade mellanösternkulturerna och deras värld och det är under Abbasiderna denna kontakt blev som intensivast och det är i denna miljö Bukharii producerades.

Bukhariis tillkomst enligt traditionen

Muhammed al-Bukharii, född 810 ef.kr, död 870 e.kr, var en sunnimuslimsk teolog och hadiithsammlare, MuHaddith plural muHaddithuun (محدث ج محدثون). Han var av persisk börd ifrån regionen Bukhara i dagens Uzbekistan. Efter att i 16 år ha studerat traditionsvetenskapen hos de främsta teologer och hadiithsammlarna i Asien och Egypten började han skriva på det verk som vi idag kallar Sahiih Bukharii. Han färdigställde verket omkring år 850 ef.kr. Han hade fått idén att sammanställa en hadiithsammling med bara de sannaste hadiitherna efter att ha lyssnat på den stora hadiithkännaren 'ishaaq 'ibn rahawayh när denne skall ha yttrat att det vore användbart om man kunde samla alla starka hadiitherna. Bukhariis intention var således att göra just det och Sahiih Bukharii blev resultatet av denna strävan (Lang, 1971, s. 33; Saddiqi,1993, s.53-58).

Mannens dygd – en analys

Mannen och sexualiteten

När man läser Shahiih Bukharii framkommer det att en av de viktigaste komponenterna i den manlighet som framförs är vikten av muruuw'a (مروءة), virilitet/manlighet. Ordet är kopplat till en konsonantrot med betydelse av hälsa och välstånd. Mycket av det som definieras som manligt är kopplat till sexualiteten i Bukharii. Ett flertal hadiither handlar om sexualitet, både dess dygd och hur den bör kontrolleras och vad som utgör den manliga viriliteten.

"The Prophet used to visit all his wives in a round, during the day and night and they were eleven in number." I asked Anas, "Had the Prophet the strength for it?" Anas replied, "We used to say that the Prophet was given the strength of thirty (men)." And Sa'id said on the authority of Qatada that Anas had told him about nine wives only (not eleven) (1:5:268)

Eftersom profeten är det ideala exemplet att följa inom hadithsamlingarna så är hans sexualitet normbildande. Hadithsamlingarna nämner profetens sexualitet på flera ställen där han beskrivs som väldigt viril. Att försöka förmedla en positiv bild av att vara sexuellt stark verkar ha varit av stor vikt inom det idekomplex som Bukharii förmedlar. Att kunna tillfredsställa många kvinnor är också ett ideal som framkommer i koranen där det lovas flera oskulder i paradiset (56:35-36). Det jag har sett ifrån hadiitherna överensstämmer med vad litteraturen har att säga om Mohammeds sexualitet och dess beskrivning i den islamska traditionen (Ouzgane, 2006, s. 57-60). Det är med andra ord inte frågan om ett avsexualiserat celibatliv såsom i den senare europeiska kristendomen under medeltiden (Hadley, 1999, s. 103-120). Det sexuella idealet är att sexualitet är positivt och inget syndigt i sig självt så länge det sker inom vad det kulturella idékomplexet tillåter.

Det är dock inte bara männen som är sexuellt aktiva, utan kvinnans sexualitet beskrivs också som stark och farlig och hon framställs – liksom inom kristendomen - faktiskt som den inledande parten i synd. Ett exempel är följande stycke ur en hadiith där Mohammed listar vilka typer av män som kommer komma till paradiset.

(5) a man who refuses the call of a charming woman of noble birth for an illegal sexual intercourse with her and says: I am afraid of Allah (2:24:504).

Kvinnan beskrivs också som farlig för mannen.

Allah's Apostle said, "Evil omen is in the women, the house and the horse."(7:62:30)

Kvinnornas sexualitet och sexlust är alltså en fara som män behöver hantera genom att tillfredsställa för att få under kontroll. Det finns andra exempel där detta tema tas upp såsom

att mannen är impotent och är oförmögen att tillfredsställa kvinnan ses som en viktig grund för skilsmässa. Det finns en berättelse som illustrerar detta mycket tydligt;

Rifa'a divorced his wife whereupon 'AbdurRahman bin Az-Zubair Al-Qurazi married her. 'Aisha said that the lady (came), wearing a green veil (and complained to her (Aisha) of her husband and showed her a green spot on her skin caused by beating). It was the habit of ladies to support each other, so when Allah's Apostle came, 'Aisha said, "I have not seen any woman suffering as much as the believing women. Look! Her skin is greener than her clothes!" When 'AbdurRahman heard that his wife had gone to the Prophet, he came with his two sons from another wife. She said, "By Allah! I have done no wrong to him but he is impotent and is as useless to me as this," holding and showing the fringe of her garment, 'Abdur-Rahman said, "By Allah, O Allah's Apostle! She has told a lie! I am very strong and can satisfy her but she is disobedient and wants to go back to Rifa'a." Allah's Apostle said, to her, "If that is your intention, then know that it is unlawful for you to remarry Rifa'a unless Abdur-Rahman has had sexual intercourse with you." Then the Prophet saw two boys with 'AbdurRahman and asked (him), "Are these your sons?" On that 'Abdur Rahman said, "Yes." The Prophet said, "You claim what you claim (i.e.. that he is impotent)? But by Allah, these boys resemble him as a crow resembles a crow,"(7,72,715)

Orden som används för att beskriva mannens impotens vilket inte framkommer i översättningen är (ليس بأغنى عني), som jag skulle översätta som ”han är/var inte tillfredsställande för mig”. Det är alltså tydligare i originaltexten att kvinnan har behov av att bli tillfredsställd.

Det viktiga i berättelsen är alltså inte om mannen har slagit kvinnan, vilket kan ses vara hans rätt och jag kommer att återkomma till detta senare, utan om mannen är impotent eller inte och att det måste bevisas. Mannens förmåga att tillfredsställa kvinnan och utföra sin sexuella plikt är det centrala. Berättelsens dilemma är att det är förbjudet för en kvinna att gå tillbaka till sin tidigare make om hon inte har haft sexuell kontakt med den nuvarande, vilket blir ett problem när den nuvarande maken är impotent.

Ett tydligt exempel på hur den manliga sexualiteten i Bukharii är kopplad till dominans och kontroll är historien om Mohammeds hustru Safiyya bint Huyya som var den vackra hustrun till klanhövdingen för den judiska Banu Nadirklanen. Händelsen återkommer i flera hadithberättelser i Bukharii t.ex. (1:8:367). I hadithen beskrivs hur Mohammed efter att ha besegrat de judiska stammarna vid Khaybar ställer ett ultimatum, bli Mohammeds hustru eller förbli slav, till Safiyya bint Huyya. Vilket gör att hon tvingas att gifta sig och fullborda äktenskapet. Detta efter att Mohammed har dödat både hennes far och make. Giftermålet handlar inte om, eller åtminstone inte bara, om att Safiyya är en vacker kvinna som används

som skyltdocka för att man kan få vackra kvinnor genom krig. Mohammed representerar vad man som segrare kan få njuta av efter en framgångsrik kamp mot de otrogna men Safiiyas underkuvning blir också ett symboliskt uttryck för relationen mellan den icke troende, i det här fallet judar och den muslimska mannen. På samma sätt som Mohammed behärskar Saffiya så behärskar han också judarna; det blir en islams seger över judendomen och därigenom ett sätt att demonstrera att islam är den rätta tron. Att det är ett giftermål och inte bara slaveri, riqq (رق), som säkerligen hade varit fallet om det stått om andra otrogna, går att relatera till den status som bokens folk, judar och kristna, hade. Det blir ett sätt att sprida ett budskap att judendom och kristendom visserligen är bättre än månggudadyrkan men att de står i en liknande relation till islam såsom kvinnan står till mannen i ett äktenskap. Mer om mannen i relation till kvinnan går att läsa under rubriken ”**Män i relation till de fria kvinnorna**”. Det finns till och med indikationer inom Bukharii på att detta är det primära budskapet då Mohammed själv säger, enligt Bukharii:

The Prophet said, "A woman is married for four things, i.e., her wealth, her family status, her beauty and her religion. So you should marry the religious woman (otherwise) you will be losers (7:62:27)

Därför borde man tolka Mohammeds giftermål med Safiiya som motiverat av andra anledningar än hennes skönhet, eftersom profeten framställt som en hycklare om han skulle ha valt henne enbart för utseendets skull. Om det bara handlat om sexualitet så hade Safiiya förblivit sexslav. Detta är tolkningen som jag gör av situationen som beskrivs i Bukharii, vilket avviker ifrån tolkningen som görs i boken *Islamic masculinities* där Mohameds giftermål tolkas som ett bevis på hans godhet. Det skall dock sägas att de utgår ifrån andra källor som beskriver samma händelse och inte Sahiih Bukharii (Ouzgene,2006, s.58). Men att Mohammeds giftermål med Safiiya skulle ha varit en akt av godhet är osannolikt, eftersom Bukharii inte nämner Mohammeds godhet i relation till händelsen men annars lyfter de nästan alltid fram hans moral när han genomför olika sorter handlingar.

Slaveriet och tagandet av kvinnor i krig ses som en av männens rättigheter. Redan koranen tillåter sexslaveri, t.ex. (33:50) men den är inte lika explicit i sina beskrivningar och använder nästan bara allusioner såsom ” مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ ”, vilket betyder ”vad din högerhand äger”. Att det handlar om slavar kan man gissa sig till eftersom det följs av ” مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ ”, som betyder ”av vad som gud har givit dig -i byte-”. Det finns några andra suror som refererar till sex med slavinnor men det är aldrig någonting som placeras i rampljuset och diskuteras som ett separat ämne på samma sätt som hos Bukharii där flera hadiither har det som ämne t.ex. (5:59:637). Det är förvånande att det inte finns ett kapitel dedikerat helt åt sexslaveri i Bukharii eller slaveri allmänt, särskilt som det finns ett kapitel dedikerat åt frisläppandet av slavar (كتاب (العنتق), bok 46, där en del av reglerna om just slaveri tas upp.

En av anledningarna till denna skillnad anser jag vara att koranen skrevs tidigare än Sahiih Bukharii då den arabiska armén framför allt bestod av semi-nomadiska beduiner. Bukharii sammanfaller i tiden med att arméstrukturen och dess rekryteringsbas, i och med Abbasidernas intåg, går ifrån att vila på dessa beduiner till att bestå av en mer bofast

befolkning. Det krävs mer för att motivera en bofast befolkning att lämna sina hem och åkrar för att kriga för statsmakten och en rimlig förklaring blir således att den ökande emfasen på slavinnor i Bukharii. Det blir ett sätt att försöka uppmuntra en vilja att slåss för det religiösa etablissemanget genom att beskriva de byten man kan få som segrare. Jag kommer att återkomma till detta tema under rubriken ”**Mannen och våldet**”. Nedanför följer en typisk berättelse om slavinnor, arabiskt ord som ofta används i texterna är sabiiy (سبي) som betyder krigsfånge eller tagen i krig,

I saw Abu Said and asked him about coitus interruptus. Abu Said said, "We went with Allah's Apostle, in the Ghazwa of Barli Al-Mustaliq and we captured some of the 'Arabs as captives, and the long separation from our wives was pressing us hard and we wanted to practice coitus interruptus. We asked Allah's Apostle (whether it was permissible). He said, "It is better for you not to do so. No soul, (that which Allah has) destined to exist, up to the Day of Resurrection, but will definitely come, into existence." (3, 46,718)

Det finns fler berättelser som handlar om sexuellt slaveri. Denna hadiith är dock intressant för den återkommer också i (5:59:459,7:62:137) och refereras till i (8:77:600) vilket visar att de som tillät eller till och med skapade Bukharii ville ge emfas på korrektheten i denna historia. En andra sak som är intressant är att hadiitherna uppmuntrar till att ejakulera inne i kvinnorna. Detta är en uppmaning till de troende männen att utföra ett kontrollerat sexuellt beteende med sina slavinnor som obehagligen kommer att leda till ett ökat antal födselar. Detta främjar islams spridande då barnen automatiskt blir muslimer och därigenom ökar antalet troende och islam stärks vilket gynnar statsmakten som har religionen som bas och dess spridning som mål.

Hur en man bör behandla sina slavinnor finns det flera olika tolkningar man kan göra då det finns hadiither såsom (3:46:720) som uppmanar till att behandla sina kvinnliga slavinnor väl och slutligen frisläppa dem och gifta sig med dem och (3:47:765) där Mohammed säger att det är bättre att ge en slav till en släkting än att befria henne. Att frisläppa slavar är generellt sett en god handling beskriven i både koranen och i hadiitherna i Bukharii och då framför allt i bok 46. Därför känns (3:47:765) som att den går mot strömmen. Det finns ingen liknande historia om någon manlig slav och jag kopplar detta till ett ideal att kvinnan alltid måste vara underställd och under mannens kontroll på något sätt, giftermål, slaveri eller ett annat. Frisläppta kvinnor utan förmyndare är ett hot mot den manliga hegemonin.

Förutom att mannens sexuella roll är dominant så är ett tema som kommer upp i Bukharii att mannen måste kontrollera sin sexualitet medan kvinnans skall kontrolleras av mannen, således är det männens uppgift att kontrollera sin och varandras sexualitet. Man kan se detta på det stora antal hadiither som behandlar sexuell rituell renhet för mannen (se. bilaga 2). Det finns också det faktum att flera av Hadiithsamlingarna beskriver hur män blir bestraffade om de begår sexuella akter som inte anses tillåtna enligt de sexuella normer som presenteras. Till exempel så leder otrohet också för män till stening, rajm (رجم). (7:63:196). Mannens sexualitet

är ett kraftigt sexualiserat ideal, av en viril dominant man, men också väldigt begränsat och enda sättet att få frisläppa sin sexualitet är genom antingen giftermål eller sexslavinnor d.v.s. kontrollerade former.

Män i relation till de fria kvinnorna

Starkt kopplad till både mannens sexualitet och dominans i Sahiih Bukharii är hans relation och position till kvinnor. På samma sätt som det är viktigt att mannen är sexuellt dominant är idealet att mannen är överhuvudet och beskyddaren av familjen. Familjen skall här ses som hushållet med kvinnor, barn, tjänare och slavar. Han är det officiella ansiktet utåt och det är också mannen som har det yttersta ansvaret för familjen. Han är den som alla i familjen bör se upp till. Detta ser man t.ex. i Hadiithen nedan:

Allah's Apostle said, "By Him in Whose Hands my life is, none of you will have faith till he loves me more than his father and his children." (1:2:13) (Ordet som används för love är 'aHabba أحب vilket kan betyda både kärlek och starkt gillande i icke sexuell betydelse).

Idealet för vem man bör se upp till är inte modern utan fadern. Fader är den som är överhuvudet för familjen och det är till honom man skall ty sig till. Att man har valt att presentera en jämförelse mellan profeten och fadern tyder just på faderns vikt inom familjen.

Det finns en berättelse som återkommer vid flera tillfällen där Mohammed säger:

All of you are guardians and responsible for your wards and the things under your care. The Imam (i.e. ruler) is the guardian of his subjects and is responsible for them and a man is the guardian of his family and is responsible for them. A woman is the guardian of her husband's house and is responsible for it. A servant is the guardian of his master's belongings and is responsible for them.' I thought that he also said, 'A man is the guardian of his father's property and is responsible for it. All of you are guardians and responsible for your wards and the things under your care.' (2:13:18)

Ordet som används för "Guardian" (رَاعٍ) är ett ord som kommer ur roten ر ع ي, som har grundbetydelsen att vakta och hålla uppsikt över, och är det aktiva participet av första stamformen vilket gör att ordet kan betyda vaktare d.v.s. guardian men ordet betyder också herde och ledsagare. Så det finns en betoning på att mannen är ledaren i hushållet likt herden som leder sin flock. Noterbart är också det faktum att det görs en liknelse mellan den styrande makten, tjänare inom ett hushåll och mannens styrande av hemmet. Så samtidigt som Bukharii framhäver ett visst mansideal så legitimerar den också andra hierarkier och kulturella idéer genom att koppla idealet till andra kulturella idéer.

Temat att mannen är den person som skall ledsaga familjen och beskydda den återkommer i flera olika kontexter i Bukharii. Kvinnor jämförs till exempel med glasbehållare (8:73:229)

och måste därför behandlas varsamt. Som överhuvud för familjen så är det fadern som ska se till att kvinnor följer direktiven som kommer ifrån Gud och Muhammed. Ett exempel på detta är uppmaningen om slöja som återfinns både i koranen (33:59) och som diskuteras i följande hadiith:

And as regards the (verse of) the veiling of the women, I said, 'O Allah's Apostle! I wish you ordered your wives to cover themselves from the men because good and bad ones talk to them.' So the verse of the veiling of the women was revealed. (1:8:395)

Muhammed skall enligt denna hadiith blivit uppmanad av Gud att se till att hans kvinnor är beslöjade. Mannen är alltså ansvarig för att kvinnorna är beslöjade så att de inte lockar män till synd. Härmed återkommer mannens roll som den dominante parten som kontrollerar en farlig sexualitet, det kan också kopplas till den roll som beskyddare som mannen har. Kvinnan i Bukharii får till exempel inte lämna huset utan mannens tillåtelse och utan manligt lovligt sällskap såsom beskrivs i följande två hadiither som återkommer vid ett par tillfällen i texten:

The Prophet (p.b.u.h) said, "Allow women to go to the Mosques at night."(2:13:22)

Där implikationen är att det är mannen som bestämmer var kvinnan skall gå samt

"The Prophet (p.b.u.h) said, "It is not permissible for a woman who believes in Allah and the Last Day to travel for one day and night except with a Mahram.(2:20:194)

En MaHram (محرّم), är en manlig person som en kvinna kan umgås lagligt ihop med utan att det skall ses som en kränkning av giftermålet t.ex. hennes barn, make, far eller farfar. En sak som är starkt kopplat till detta är konceptet Rayra (غيرة)(ghira nedan), vilket kan översättas som svartsjuka men är inte ett negativt attribut då det också har en betydelse av heder och självrespekt. Ordet är svårt att översätta direkt till en icke arabisk kontext vilket översättaren M. Muhsin Khan också verkar ha insett. Men det är viktigt att förstå att det inte är ett negativt attribut.

Sa`d bin Ubada said, "If I found a man with my wife, I would kill him with the sharp side of my sword." When the Prophet heard that he said, "Do you wonder at Sa`d's sense of ghira (self-respect)? Verily, I have more sense of ghira than Sa`d, and Allah has more sense of ghira than I."(8:82:829)

Hadiithen ovan demonstrerar, med en av Mohammeds anhängare Sa3d bin 3ubaada (سعد بن عبادة), Mohammed och Gud som exempel att Rayra inte är ett negativt attribut utan tvärtom det är positivt och en del av begreppet muruw`a (مروءة), manlighet. Man uppmantras till och med att döda för detta koncept då Mohammed, som är idealet man eftersträvar, sägs ha mer av det än Sa3d som är beredd till dödligt våld. Det läggs en otrolig vikt på idén om Rayra i Shahiih Bukharii. Konceptet används också i nedanstående berättelse för att bevisa både hur

viktigt det är att man inte trampar på någons Rayra och hur troende och lojala mot Mohammed de fyra rättfärdiga kaliferna var, i detta fallet 3umar bin al-khiTaab (عمر بن الخطاب)

While we were in the company of the Prophet, he said, "While I was asleep, I saw myself in Paradise and there I beheld a woman making ablution beside a palace, I asked, To whom does this palace belong? They said, To 'Umar bin Al-Khattab.' Then I remembered 'Umar's Ghaira (concerning women), and so I quickly went away from that palace." (When 'Umar heard this from the Prophet), hewept and said, "Do you think it is likely that I feel Ghaira because of you, O Allah's Apostle?"(4:54:465)

Det är Guds profet själv i egen hög person som avviker i paradiset för att undvika att trampa på 3umars Rayra och 3umars uppgivande av sin Rayra visas som ett exempel av otrolig vördnad och är ett exempel på när ett manligt koncept kopplas ett hierarkiskt tänkande.

Mannen är alltså herden som vaktar kvinnan och ser till att hon inte faller i synd och beskyddar henne dels ifrån andra män men också ifrån sig själv. Det är dock viktigt att för att kunna uppnå detta ideal så måste han vara gift och giftermålet ses som en dygd som det uppmanas till i Bukharii. Mohammed till och med fördömer dem som inte gifter sig (7:62:11). Giftermålet är förutom användandet av slavar också enda sättet för mannen att bruka köttsligt umgänge. Bukharii tar bland annat upp att kvinnor som avhåller sig från mannens säng blir förbannade.

The Prophet said, "If a man Invites his wife to sleep with him and she refuses to come to him, then the angels send their curses on her till morning."(7:62:121)

Detta är en fortsättning på koranens idé om att (نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ) ”era kvinnor är en åker hos er” som man bör plöja (2:223). Sexualiteten är ett återkommande tema inom Bukharii och som tidigare nämndes under rubriken ”**Mannen och sexualiteten**” så är idealet att vara sexuellt aktiv så länge man gör det inom det de religiösa reglernas ramar.

Kvinnan och hennes rättigheter

För att förstå manligheten tydligare så som den framkommer måste vi ställa den i relation till hur kvinnornas ställning beskrivs då mannens roll i samhället till stor del definieras genom vad kvinnans roll är. Kvinnor beskrivs generellt sätt i Bukharii med attribut såsom att de är trögtänkta och att de har religiösa och moraliska svårigheter i jämförelse med män.

Once Allah's Apostle went out to the Musalla (to offer the prayer) o 'Id-al-Adha or Al-Fitr prayer. Then he passed by the women and said, "O women! Give alms, as I have seen that the majority of the dwellers of Hell-fire were you (women)." They asked, "Why is it so, O Allah's

Apostle ?" He replied, "You curse frequently and are ungrateful to your husbands. I have not seen anyone more deficient in intelligence and religion than you. A cautious sensible man could be led astray by some of you." The women asked, "O Allah's Apostle! What is deficient in our intelligence and religion?" He said, "Is not the evidence of two women equal to the witness of one man?" They replied in the affirmative. He said, "This is the deficiency in her intelligence. Isn't it true that a woman can neither pray nor fast during her menses?" The women replied in the affirmative. He said, "This is the deficiency in her religion." (1:6:301)

Denna historia upprepas vi ett flertal tillfällen i olika versioner, t.ex. (2:24:541) och (3:48:826). Det intressanta med hadiithen ovan i originaltext är att den fortsätter på temat om att det är kvinnan som får mannen att avvika ifrån den rätta vägen då Mohammed anklagar dem för att få männens (الْب) lubb, hjärta, att gå på avvägar d.v.s. de förför dem. Detta framkommer inte i översättningen på samma sätt. Hadiithen lägger också vikt på att vara tacksam till sina makar och stärker mannens dominanta ställning i hemmet. Texten refererar också till det faktum att kvinnors vittnesmål är hälften av mannens, vilket har sitt ursprung i koranen (2:282) där det står att kvinnans vittnesmål är hälften, dock skrivs det inte i koranen att detta skulle vara på grund av kvinnlig dumhet utan jag tolkade det bara som att mannen har dubbla värdet då han är den officiella representanten för hushållet. Mohammeds uttalande i Bukharii om kvinnans religiösa brist på grund av hennes orenhet under menses är en värdesättning på kvinnans religiösa förpliktelser som man heller inte återfinner i koranen.

Bukharii tar till och med upp historien om hur Eva/Hawaa' (حواء) skapades ur Adams/'adam (آدم) revben och drar den slutsatsen att eftersom Adams revben var krokigt så måste också kvinnorna som skapades ur det vara krokiga och också ses som defekta varianter av män. Gällande hadiithberättelsen ovan så återkommer den flera gånger vilket visar att man ville ge styrka åt berättelsen. Vad som är värt att notera är att i koranen står det inget om att Eva kom från ett krokigt revben vilket är en berättelse som ursprungligen kommer ifrån skapelseberättelsen i Toran. Detta exempel och flera andra texter i Bukharii visar en mer underdånig kvinnoroll än i Koranen. Kvinnorollen i koranen är underställd mannen, som tidigare nämnts så är kvinnans vittnesmål bara hälften värt av en mans och hon är tänkt att sänka huvudet inför männen(24:31) och mannen får t.ex. ha flera fruar (4:3).

Men åtskillnaden framkommer mycket tydligare inom Bukharii. Man kan se detta som en fortsättning av det tidigare islamska idekomplexet, med en förstärkning och uppehållande och återskapande, av en hegemonisk manlighet där kvinnan är underställd mannen. Jag känner dock att det finns några möjliga faktorer som kan ha bidragit till den mera differentierade retoriken om rollen mellan kvinnan och mannen, som kan verka rimliga. För det första är det faktum att historien om Eva som en skapelse ur Adams revben inte återfinns i koranen, det närmaste man kommer är (4:1) där det står att mannen och kvinnan skapades av samma själ, men att den återfinns i judisk-kristen tradition tyder på att Bukharii har influerats av den judisk-kristna traditionen på ett sätt som den tidigare nedskrivna koranen inte är. Sedan så

finns det faktum att Bukharii skrivs i det utländskinfluerade abbasidiska åldern inom en kulturell kontext där påverkan ifrån framför allt persisk kultur var stark och enligt legenden så skrevs Sahiih Bukharii av en persisk person, Bukharii själv. Medan koranen som skrevs och kodifierades tidigare, under antingen Ummayyaderna eller Rashiduun kaliferna, skrevs i en kulturell kontext där skrivarna med största sannolikhet var araber som var relativt opåverkade av yttre influenser och som höll sig på avstånd ifrån de erövrade folkens kultur. Även Nashat tar upp det faktum att den arabiska kvinnans roll var mer jämlik hos de seminomadiska araberna än den var hos de kulturer i mellanöstern som i en större utsträckning levde i en bofast miljö (Nashat,1999, s.35-39,46-49). Bukhariis ökade emfas på kvinnlig underkastelse kan alltså ses som ett resultat av att det islamska kulturkomplexet försöker anpassas till den nya kulturella kontexten som har uppkommit då kontakten mellan arabisk kultur och andra kulturer har ökat. Resultatet blir att det har skapats en ny sorts ideal av manlighet som Bukharii försöker befästa och göra hegemonisk, som visserligen har sin grund i den tidigare renarabiska kulturen men som har muterat i kontakt med andra kulturella influenser.

Intressant att notera gällande mannens respektive kvinnans agerande är att han förväntas, enligt Bukharii, att vara känslös och till exempel gråta, särskilt när en familjemedlem har dött.

We were (in the funeral procession) of one of the daughters of the Prophet and he was sitting by the side of the grave. I saw his eyes shedding tears.(2:23:374)

Förutom citatet ovan så följs hadiithen ovan direkt av (2:23:374) som behandlar ämnet om att gråta och visa känslor och att det inte finns någonting fel i att visa dem. Detta är situationen för mannen medan det finns flera hadiithberättelser som behandlar kvinnors sorg som visar att de inte skall visa den eller att de inte ska störa andra med den. I (9:89:322) och (2:23:343) så förbjuder profeten kvinnor ifrån att beklaga sig över de döda och att istället vara tålmodiga. Det mest extrema fallet är nog det som följer nedan

When the news of the martyrdom of Zaid bin Haritha, Ja'far and 'Abdullah bin Rawaha came, the Prophet sat down looking sad, and I was looking through the chink of the door. A man came and said, "O Allah's Apostle! The women of Ja'far," and then he mentioned their crying . The Prophet (p.b.u.h) ordered him to stop them from crying. The man went and came back and said, "I tried to stop them but they disobeyed." The Prophet (p.b.u.h) ordered him for the second time to forbid them. He went again and came back and said, "They did not listen to me, (or "us": the sub-narrator Muhammad bin Haushab is in doubt as to which is right). " ('Aisha added: The Prophet said, "Put dust in their mouths." I said (to that man), "May Allah stick your nose in the dust (i.e. humiliate you)." By Allah, you could not (stop the women from crying) to fulfill the order, besides you did not relieve Allah's Apostle from fatigue." (2:23:392)

Inte nog med att det är viktigt att kvinnorna inte gråter och för oväsen offentligt, det är också så att mannen som skulle tysta dem blir förnedrad av 3aa'isha, en av Mohammeds fruar, för att han inte kunde fullfölja order. Jag tolkar detta som att det är viktigt att mannen har kontroll över kvinnornas känsloliv. Enda tillfället en kvinna verkligen får visa sina känslor mer än männen är vid bortgången av sin man.

The Prophet said, "It is not lawful for a Muslim woman who believes in Allah and the Last Day to mourn for more than three days, except for her husband, for whom she should mourn for four months and ten days."(7:63:252)

Det är värt att notera att denna syn kommer ifrån koranen där det står att kvinnor bör sörja mer än tre dagar vid sin mans bortgång och avhålla sig ifrån giftermål (2:234-235). Kvinnan skall rent allmänt vara tystlåten och försöka undvika att visa känslor och vara i bakgrunden såsom i t.ex. (1:9:486, 2:15:91, 2:23:393, 3:43:648). Värt att notera är att det inte bara framställs som ett ideal att kvinnorna skall visa mindre känslor än männen utan det är väldigt sällan kvinnor överhuvudtaget visar känslor i Bukharii. Det är långt vanligare att det är männens känslor som beskrivs och de beskrivs oftast i detalj medan beskrivningarna av kvinnornas är korta och väldigt begränsade. Detta kan vara ett resultat av att Bukharii skrevs av religiösa män för religiösa män men jag tolkar att det är så att mannen förväntas vara mera emotionell än kvinnan. Anledningen till att männen får visa känslor medan kvinnorna har en mer tystlåten roll har enligt min tolkning att göra med det faktum att mannen är familjens offentliga representant och hans känsloliv visar därför familjens syn på saken. Om kvinnorna börjar visa sina känslor så hotas männens ställning som representant för hushållet vilket är en av grunderna i det mansideal som Bukharii framhåller som idealet att sträva efter. På samma sätt fördömer också Bukharii de män som betar sig "feminint" och kvinnor som betar sig "maskulint" och mannen d.v.s. hushållets herre uppmanas att kasta ut dem.

The Prophet cursed the effeminate men and those women who assume the similitude (manners) of men. He also said, "Turn them out of your houses." He turned such-and-such person out, and 'Umar also turned out such-and-such person.(8:82:820)

Värt att notera att ordet som används mukhannath (مخنث), feminin, som används i originalet också kan betyda impotent och "den som tar emot". Det är det närmaste en benämning av homosexualitet som nämns i Bukharii, som är motsatsen till det virila dominanta ledande ideal som Bukharii generellt vill förmedla. Det är också grövre än ordet som används för kvinnan, Mutarajjila (مترجلة), "manshärmare/maskulin". För att upprätthålla manlighetsidealet så är det nödvändigt att det finns kulturella idéer, såsom berättelsen ovan, som gör den kulturella nischen svårare för alternativa manligheter att överleva. Kopplat till idealet om dominans är att den också används som ett medel för att visa vikten av lydighet till auktoriteterna såsom i (9:89:256) där det står att en man skall följa till och med en svart etiopisk slav vars huvud ser ut som ett russin om denna har auktoriteten.

Kvinnan är dock inte i totalt beroendeförhållande till mannen i Sahiih Bukharii. Hon har ett flertal ekonomiska rättigheter gentemot mannen. Mannen får visserligen skilja sig när han vill genom att säga Talaq (طلق) tre gånger, vilket är en rätt enligt koranen (4:34-35) och som man ser praktiserad i Bukharii, i bok 63 som handlar om skilsmässa, men det kostar. Kvinnan är försäkrad att vid eventuell skilsmässa som initieras av mannen få ha kvar sin del av giftemålsförsäkringen al-mahr (المهر). Detta ser man i t.ex. (4:51:25 och 5:58:124) men kommer ursprungligen ifrån koranen (4:4, 4:19, 4:20, 4:24, 60:10 och 60:11). Mannen är ansvarig vid giftermål att ekonomiskt kunna försörja sin fru och kunna försörja familjen vilket är mer eller mindre hela konceptet bakom bok 64 som behandlar just temat av att mannen måste finansiellt kunna stödja kvinnan och familjen, konceptet heter nafaqa (نفقة). Detta går tillbaka till konceptet om fadern som herden för familjen. Kvinnan har också rätt att ansvara över sin egen ekonomi och sina egna tillgångar frångående mannens (4:32). Kvinnan i Bukharii ges väldigt goda ekonomiska rättigheter vilket stämmer överens med vad som beskrivs av bland annat Nashat (Nashat, 1999, s.44). Det mest extrema fallet är att hon till och med kan använda mannens tillgångar utan mannens tillåtelse för att ge till exempel allmosor såsom följande hadiith ger exempel på utan att det religiöst ses som fel, tvärtom hon har delvis rätt till sin mans ekonomi.

The Prophet said, "If a woman gives something (i.e. in charity) from her husband's earnings without his permission, she will get half his reward."(3:34:280)

Denna emfas på kvinnans rättigheter gentemot mannen kan ses som ett resultat av att försöka befästa tidigare kulturella idéer genom att skapa berättelser som befäster dem. Skaparna av Bukharii skapar alltså kulturella komplex där de olika idéerna stärker varandra. Bukharii används här som ett medel för att konsolidera tidigare skyldigheter som redan fanns inom den arabiska kulturen. Ett resultat av kvinnans ekonomiska självständighet är att kvinnan kan, precis som mannen, köpa slavar som är underställda henne och där det är hon som har kontrollen över dem (3:46:713). En sak som är nära kopplad till hustruns ekonomi och är centralt för bildandet av en familj är äktenskapet.

I asked the Prophet, "O Allah's Apostle! Should the women be asked for their consent to their marriage?" He said, "Yes." I said, "A virgin, if asked, feels shy and keeps quiet." He said, "Her silence means her consent."(9:85:79)

Bukharii refererar vid olika tillfällen till olika rättigheter som kvinnan har enligt koranen såsom till exempel att man inte får gifta bort sina döttrar utan deras tillåtelse ”لَا يَجِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوْا” -det är ej tillåtet för er att ärva/ta över ansvaret/gifta er med kvinnorna mot deras vilja-(4:19), liknande i Bukharii (9:86:99). Dock har mannen som är ansvarig, al-waaliyy (الوالي), fortfarande makten att neka till giftermålet som i t.ex. (6:60:124). Som tidigare nämnt cementeras ofta tidigare rättigheter för kvinnorna och skyldigheter hos männen men de ges inga nya rättigheter och ibland som den ovan citerade hadiith (9:85:79) till och med tolkar jag som en tolkning som lägger större vikt vid kvinnans aktiva motstånd och därför kräver mer av

henne då hon aktivt måste gå emot giftermålet än vad koranen kräver. Hade det inte varit för att koranens kvinnoidéer var så befästa som grundidéer på grund av koranens centrala status inom det islamska idékomplexet så hade Bukharii troligen inte innehållit de hadiither som förklarar och garanterar kvinnors rättigheter. Skrifterna var alltså begränsade i hur långt den kunde avvika ifrån koranen utan att det skulle skapa problem med koranen. Därför så begränsades Bukharii till att bara inkludera tolkningar så nära sin kulturella kontext som möjligt och inte rena motsatser.

Anledningen till denna fördelning där mannen får det starka representativa ansvaret och kontrollen av kvinnan och hennes sexualitet, medan kvinnan får starka ekonomiska rättigheter, är ett resultat av att olika kulturer har mötts. Resultat är en anpassning av två kulturella världar den seminomadiska arabiska och de sedimentära mellanösternkulturena, vilket visas i "Women in The Middle East and North Africa" (Nashat, 1993, s.35). Men det finns också en mer praktisk anledning om man tar i betraktande det stora fokus som finns på sexualiteten och viriliteten hos både mannen och kvinnan och det är att könshierarkin med en ideal dominant man som skall vara så sexuellt viril som möjligt och en underkuvad kvinna är att det leder till många barn. Vilket det uppmanas till i Bukharii med nedanstående citat ur (7:62:173) som kanske är det mest extrema exemplet.

Allah's Apostle further said, "(O Jabir!) Seek to have offspring, seek to have offspring!"

Två saker att notera om ovannämnda hadiith är att den förekommer i den arabiska originalversionen under (باب طَلَبِ الْوَالِدِ) som betyder ungefär "kapitlet för/av strävandet efter barn" den andra saken som är värd att notera är att översättningen om användes för denna hadiith för "فَعَلَيْكَ بِالْكِيسِ الْكَيْسِ" är inte en direkt översättning utan inkluderar ordet (على +ك) vilket kan tolkas som "du måste" eller "borde" vilket gör att jag tolkar den som mer uppmanande än vad översättningen visar.

Det är positivt för ett idekomplex överlevnad om de personer som är bärare av idéerna sprider sig då detta garanterar överlevnaden för idéerna. Kvinnans starka ekonomiska ställning ser dock till, i det ideala scenariot, att det endast är män som faktiskt kan underhålla sina familjer ekonomiskt som kan skaffa många barn. Det hindrar att det skapas skadliga demografiska situationer med obalans i befolkningslagren som kan leda till skada för stabilitet inom en kultur och därigenom vara ett hot mot en kulturs fortsatta existens. Kvinnans ekonomiska rättigheter och hennes rättighet att säga nej till äktenskap och mannens skyldigheter skapar också en balans mot mannens rättigheter i hemmet och då familjen är basen för samhället så är det viktigt att det finns strukturer inom kulturen som skapar stabilitet i hemmet och ser till att äktenskapen förblir stabila.

Det ideala yrkesvalet

Eftersom mannen har ett stort ekonomiskt ansvar på grund av kvinnans rättigheter så behövs en inkomst vilket gör det intressant och se vad det är för yrkesideal som presenteras i Sahih Bukharii. Vad som framkommer är att förutom krigaren, vilket är ett ideal jag kommer att behandla under ”**Mannen och våldet**”, så är köpmannen det ideal som man bör sträva efter. Inte bara är det så att Mohammed själv var en köpman som jobbade under Khadija bint Khuwaylid (خديجة بنت خويلد), hans första fru, utan flera kapitel 34-38 och 41 i Bukharii handlar om handel och finansiella transaktioner relaterade till handel. Många av Mohammeds följare ifrån Mediina, al-’anSar (الأنصار) och ursprungliga följare ifrån Mekka, emigranterna, al-muhaajiruun (المهاجرون), beskrivs också som handelsmän, (5:58:245, 3:34:276, 1:3:118). En intressant sak att notera är att detta handelsmansideal kanske har växt fram parallellt med den växande handeln som skedde under perioden, någonting som kan peka i riktning mot detta är att den tidigare skrivna och kodifierade koranen inte nämner Mohammeds yrke och knappast hans handel förutom några få verser (2:275). Det skulle ligga i den arabiska kultursfärens, och därigenom Abbasidernas intresse, att försöka uppmuntra de troende att sträva efter att idka handel samtidigt som handeln ökar i den arabisk-muslimska kultursfären. Handel skulle kunna vara någonting som skulle vara möjligt vid första anblick för en kvinna enligt Sahih-Bukharii. Detta tack vare hennes starka finansiella position och därför inte begränsat till den manliga sfären, men det hindras av att kvinnan är begränsad på grund av att hon behöver mannens tillåtelse och eskort, som tidigare nämnts, vilket hindrar henne från att ensamt bedriva handel.

Mannen och våldet

Det är ingen tvekan att ett av de största teman som Sahih Bukharii behandlar är våldet och att krigaren som strider för Gud är det högsta av idealen man kan sträva efter. Att våldet är begränsat till den manliga sfären är tydligt genom det faktum att det nästan alltid är män som utför våld i hadiith-berättelserna med några få undantag såsom (6:60:27) där det handlar om två kvinnor. Det finns till och med en hadiith som rätt ut säger att kvinnan inte är ämnad för kriget utan att hon istället böra genomföra Hajj (حج), pilgrimsfärden (3:29:84). Hadiithen beskriver två typer av Jihaad (جهاد), kamp/strävan, där kvinnans är hänvisad till den icke våldsamma typen och mannen förväntas utföra den våldsamma typen.

Det är naturligt att mannen är den som har ansvaret för våldet och kvinnor hålls borta ifrån detta. Dels så är kvinnor generellt fysiskt svagare än män och har därför lättare för att bli skadade än män, dels, och särskilt i ett samhälle är polygami är tillåtet såsom det samhälle som Bukharii skapades i och beskriver, så är det kulturdarwinistiskt fördelaktigt att kvinnorna hålls borta ifrån konflikter och andra faror (Nashat, 1993, s.53-55). Kvinnorna är de som föder barn som kommer att bära kulturen och är därför svårare att ersätta än männen. En man kan fylla rollen för flera och blir därför ersättningsbar på ett helt annat sätt än kvinnan. Så manlighetens monopol på våldet inom den hegemoniska manligheten har troligen sin grund i

att det finns faktorer som gör att kulturer som har de idékomplex som gör att kvinnor skyddas, lättare överlever.

Det finns dock hadiither som beskriver hur kvinnorna färdas med männen ut på kampanjer och hjälper till vid fronten och tar hand om de skadade så som (4:52:130) och (4:52:131). Kvinnorna har en viktig roll som stöttepelare åt männen. Kvinnans närvaro under kampanjer kan verka motsägande mot vad jag skrev tidigare men det är viktigt att notera att även om kvinnan inte bör slåss själv så kan hon stötta mannen i hans våldsutövande.

Att våldet är en av de centrala delarna i Bukharii märker man snabbt när man börjar läsa samlingen. Flera av kapitlen har som huvudtema ämnen relaterade till våld och dess användning. Lite mer än 5% av hadiitherna har våld som huvudtema där allt ifrån beskrivningar av krig och räder till bestraffningar, uppmaningar till våld och avhållsamhet ifrån densamma tas upp. Här nedan följer statistik över våld i Sahiih Bukharii.

Statistik över våld

Kategorier	Antal hadiither
Totalt antal hadiither	6718
Alla hadiither som har våld som tema	432
Hadiither som uppmanar till jihaad	31
Hadiither som behandlar dygden av martyrskapet	34
Hadiither som handlar om bestraffningar	109
Bestraffningar rörande illegal sexualitet	44
Våld mot apostater	14
Regleringar av våld, när och hur man får respektive inte får bruka våld	93

(se, Bilaga 3 för lista av hadiither samt beskrivning av hur indelningen har utformats)

Att utöva våld på ett korrekt sätt är en av de högsta dygderna för en man. Precis som herden som skyddar sin flock ska mannen också skydda sin familj och precis som mannen skyddar, leder och utvidgar sin familj ska den trogne idealmannen strida för det islamska samfundet, umma (أمة) och bestraffa de som går utanför för att uppehålla Guds vilja på jorden. Enligt Bukharii är utförandet av Jihaad en av de högsta plikter och dygder en man kan utföra.

A man came to Allah's Apostle and said, "Instruct me as to such a deed as equals Jihad (in reward)." He replied, "I do not find such a deed." Then he added, "Can you, while the Muslim fighter is in the battle-field, enter your mosque to perform prayers without cease and fast and never break your fast?" The man said, "But who can do that?" Abu- Huraira added, "The Mujahid (i.e. Muslim fighter) is rewarded even for the footsteps of his horse while it wanders about (for grazing) tied in a long rope."(4:52:44)

Exempel på hadiither såsom den ovan är många i Bukharii och våldet som mannens främsta religiösa dygd återkommer ofta vilket man kan se i det stora antalet hadiithers som uppmanar till jihaad och till martyrskapet. Att döda och dö för Gud är det bästa man kan sträva efter som man, man lovas till exempel det bästa "högsta", al-'a3laa (الأعلى), av vad paradiset al-firdaws (الفرديوس), har att erbjuda (4:52:64). Just för att ge emfas åt det goda i martyrskapet så valde man troligen att inkludera denna hadiith i Bukharii.

Allah's Apostle said, "Were it not for the fear that it would be difficult for my followers, I would not have remained behind any Sariya, (army-unit) but I don't have riding camels and have no other means of conveyance to carry them on, and it is hard for me that my companions should remain behind me. No doubt I wish I could fight in Allah's Cause and be martyred and come to life again to be martyred and come to life once more."(4:52:216)

Martyrskapet kan också användas för bot mot tidigare synder (4:52:80i). Att det heliga krigandet och martyrskapet är en klar del av gudsfruktan, taqwa (تقوى), som Bukharii beskriver stämmer överens med vad Donner har beskrivit (Donner,1998,s.90-93). Jag har en annan åsikt än Donner, som anser att det manliga krigaridealet som framkommer bara är en fortsättning på koranens krigiska tendenser. Visserligen finns det våld i koranen såsom svärdsversen (9:5) och andra våldsamma verser men de är ganska få. Enligt min åsikt så handlar Bukharii mer om våld än koranen gör, då var tjugonde berättelse handlar om det och jag anser att istället för att bara vara en fortsättning på koranens våldsamma drag så är mansidealet i Bukharii krigiskt på grund av den kulturella miljö verket skapades i. Ett bevis för detta är en hadiith som återkommer vid flera tillfällen i olika versioner, se följande:

Allah's Apostle said, "The Hour will not be established until you fight with the Turks; people with small eyes, red faces, and flat noses. Their faces will look like shields coated with leather. The Hour will not be established till you fight with people whose shoes are made of hair." (4:52:179)

Det är intressant att Mohammed här nämner kampen mot turkarna då koranen inte nämner dem som nödvändiga för domedagen, koranen nämner dem inte alls. Turkarna var vid tidpunkten då Mohammed levde ett centralasiatiskt steppfolk och borde därför inte ha haft någon större kontakt med Mohammed. Den arabisk-islamska kulturfären var dock under

Abbasiderna, till skillnad ifrån araberna av Mohammeds tidsålder, vid flera tillfällen i konflikt med olika turkiska folkslag (Robinson, 2010,s.281). Uppmaningen om kamp mot turkarna kan här ses som ett resultat av ett behov att skapa och stärka kulturella idéer för att motivera folk att strida för skyddandet av den islamsk-arabiska sfären och det är just behovet av att motivera folk att slåss som är en av anledningarna till ökat fokus på våld. Detta hänger troligtvis också samman med det större fokuset på sexslaveri som diskuterades under rubriken ”**Mannen och sexualiteten**”. Flera av hadiith-texterna i Bukharii behandlar uppdelning av bytet och nämner de rikedomar och kvinnor man kan erövra genom krig. Berättelsen här under är bara ett exempel det finns ett helt kapitel, bok 53, i Bukharii som handlar om uppdelning av krigsbyte.

I heard Allah's Apostle saying, "The example of a Mujahid in Allah's Cause-- and Allah knows better who really strives in His Cause---is like a person who fasts and prays continuously. Allah guarantees that He will admit the Mujahid in His Cause into Paradise if he is killed, otherwise He will return him to his home safely with rewards and war booty." (4:52:46)

Det är nödvändigt att komma ihåg att Bukharii skrevs för att läsas av det religiösa etablissemanget och de som kunde läsa, d.v.s. eliten. Det är dessa personer som Bukharii's verk försöker, enligt mitt sätt att se på det, övertala till att finansiera och ställa upp på militära kampanjer och då måste man skapa motivation. Tidigare hade de arabiska arméerna bestått framför allt av halvnomadiska beduiner som det troligtvis inte var lika svårt att motivera att slåss för den arabisk-islamska sfären. I och med att rekryteringsbasen svängde ifrån halvnomadiska araber till bofasta befolkningar och krigen gick ifrån offensiva räder med stora mängder byten till defensiv konsolidering så ökade behovet av motivation och finansiering då bofasta befolkningar av naturliga anledningar var mindre villiga och förmögna att lämna de platser de bodde på. Exempelvis så är de mer beroende av att vara kvar vid landet som de brukar och de lever i en kontext där våldet är mer strukturerat och begränsat till vissa grupperingar. En av de lättaste metoderna för att skapa motivation är då att skapa ett behov. När Bukharii skapar ett ideal av en man som ska ha så många kvinnor som möjligt men samtidigt skapar regler om hur det får gå till så skapas ett behov av att uppfylla dessa kriterier för att undvika kategorin underordnade män. Intressant att notera är att hadiithen som beskrivs ovan likt flera andra nämner de rikedomar man kan få i heligt krig om man strider för Gud. Om man kombinerar detta med det faktum att man måste vara rik för att kunna upprätthålla ett hushåll med slavinnor och/eller fruar som kräver sitt finansiella underhåll så skapas incitament för att strida. Här kan man se hur olika idéer samverkar för att bilda ett idékomplex som hjälper att stärka en krigisk maskulinitet.

Mäns våldsbruk och beskrivelsen av våldet är dock inte bara begränsad till krigets sfär, det finns ytterligare ett område som är relaterat till våld i det offentliga där männens roll är framträdande och det är kroppsliga bestraffningar. Besträffningarna som beskrivs i samlagen, som är ett dokument som skulle utgöra grunden för skapandet av lag, är ofta offentliga händelser, vilket man kan utläsa av alla personer som rapporterar olika bestraffningar men inte deltar själva. Det beskrivs hur Muhammeds följare bland annat bestraffar de som begår

olika typer av överträdelser mot Mohammeds och Guds vilja. Det verkar inte finnas någon uttalad skarprättare utan det verkar som att vem som helst kan agera som skarprättare så länge de följer reglerna. Detta blir särskilt tydligt när det kommer till hadiither som beskriver bestraffningarna gällande illegal sexualitet vilka utgör ungefär 40 procent av alla hadiither som beskriver kroppsbestraffning. Det finns ett stort fokus inom Bukharii på att kontrollera sexualiteten och det används metaforer och färgrika berättelser som beskriver hur fruktansvärt fel den illegala sexualiteten är. Exemplet nedan är bara en av historierna.

Narrated 'Amr bin Maimun: During the pre-Islamic period of ignorance I saw a she-monkey surrounded by a number of monkeys. They were all stoning it, because it had committed illegal sexual intercourse. I too, stoned it along with them. (5:58:188)

Aporna används i denna berättelse som en metafor för hur även djuren har moral och vet att följa Guds lag och att man som en idealman bör se till att bestraffa de som går utanför vad som är tillåtet. I detta fall är det intressant att det handlar om en apona och därför knyter an till mannens generella plikt av att kontrollera kvinnans sexualitet. Dock bör det nämnas att männen också stenas till döds för sin sexualitet i Bukharii (8:82:806). Det är alltså mannens plikt att kontrollera sexualitet med sin våldsanvändning inte bara mot kvinnor utan också mot andra män. Att man har valt apor som representanter är på grund av den tidigare kulturella idén som fanns i koranen som beskriver apor som ett lågvärdigt djur och Gud förvandlar judarna, för att de har varit otrogna mot honom, till både grisar och apor (2:65-66, 5:59-61 och 7:165-167). Det logiska blir alltså att tolka hadiithen ovan som att om även så lågvärdiga djur som apor har moralen att följa Guds moral gällande sexualitet så bör även du kunna göra detta. Bestraffningsmetoden som de använder i hadiithen och som alltid är den metod som beskrivs som straffet för otrohet när man är gift i Bukharii är stening ar-rajm (الرجم) medan i koranen endast nämns piskning (24:4). Kontrollen på sexualiteten har alltså ökat i och med användandet av grövre straff. Det intressanta med stening som straff är att det inte finns nämnt i Koranen och således är det troligtvis en influens utifrån där den islamska traditionen har muterat kulturellt genom att absorbera judeo-kristna traditioner tillsammans med lokala sedvänjor för att lägga grunden för den lagstiftning som Bukharii skulle ge upphov till. Detta är helt i linje med de observationer Patricia Crone gjorde och argumenterade för i ”Roman, Provincial and Islamic law”(Crone,1987,s.91-99). Bukharii som verk försöker till och med rättfärdiga användningen av stening genom att påstå att profeten faktiskt fick en uppenbarelse ifrån Gud om användningen och att Mohammed själv använde stening. Sättet hadiithen nedan är skriven på tyder på att de som skapade historien var väl medveten att det skulle verka konstigt att straffet för otrohet inom giftermålet helt plötsligt blev stening.

Umar said, "I am afraid that after a long time has passed, people may say, "We do not find the Verses of the Rajam (stoning to death) in the Holy Book," and consequently they may go astray by leaving an obligation that Allah has revealed. Lo! I confirm that the penalty of Rajam be inflicted on him who commits illegal sexual intercourse, if he is already married and the crime is proved by witnesses or

pregnancy or confession." Sufyan added, "I have memorized this narration in this way." Umar added, "Surely Allah's Apostle carried out the penalty of Rajam, and so did we after him." (8:82:816)

Det är väldigt osannolikt att Umar skulle nämna att folk skulle säga att versen om stening inte skulle finnas i den heliga boken. Koranen kom att, som tidigast enligt den muslimska traditionen, samlas ihop och fick sin slutgiltiga form under kalifen Uthman, som följde Umar i successionsordning och som lät samla ihop koranen och standardisera den. Att Umar därför pratar om den heliga boken är därför anakronistiskt och tyder på att hela historien är uppdiiktad för att legitimera de grövre straffen.

Allah's Apostle said, "The blood of a Muslim who confesses that none has the right to be worshipped but Allah and that I am His Apostle, cannot be shed except in three cases: In Qisas for murder, a married person who commits illegal sexual intercourse and the one who reverts from Islam (apostate) and leaves the Muslims (9:83:17)

Precis som det är mannens ansvar att kontrollera sexualiteten i samhället och kriga för att sprida tron så är det männens ansvar att döda de som lämnar tron och blir murtaddiin (مرتدين), apostater. Flera hadiither uppmanar männen till att döda dem som lämnar tron och det finns ett helt kapitel ämnat åt temat om hur man skall bete sig mot dem, bok 84. Denna del av mannens uppgift har det uppenbara syftet att se till att ingen lämnar religionen och därigenom så garanteras idekomplexets fortsatta existens. Hadiithen ovan är också ett exempel på en reglerande hadiith som sätter upp gränser för våldsutövandet och berättar var och när man får, respektive inte får döda någon. Det finns många exempel på hadiither som berättar hur och när våld får användas och när det är förbjudet och man kan se att en stor del av berättelserna som behandlar våld som ämne handlar om reglering av våldsanvändning. Så våldet är på intet sätt frisläppt utan väldigt reglerat.

Mannen och våldet som verktyg för att styra hushållet

Mannens våld i Bukharii är inte bara begränsat till det offentliga, eller snarare vad vi uppfattar som det offentliga. Mannen har ett ansvar att styra hushållet och våldsanvändningen är ett av de verktyg han får och förväntas att använda. Som man, är man ansvarig att bestraffa sina slavar när de gör fel, t.ex.(3:34:362) och sina barn såsom i ex. (8:82:828). Mannen har också rätt att slå sin fru om det krävs för att upprätthålla ordning enligt Bukharii, en rätt som fanns tidigare i koranen (4:34 och 38:44). Dock så är våldet inom hemmet som beskrivs i Bukharii mer detaljerat än bara en vers som säger att man får slå sin fru. Det våld som finns är oftast i bakgrunden och det finns ingen hadiith i Bukharii där Mohammed säger rätt ut att du får slå din fru. Dock sker det i bakgrunden i ett par hadiither och det finns en hadiith där det tas upp likheterna mellan att slå ett djur, sin fru och en slav.

The Prophet forbade laughing at a person who passes wind, and said, "How does anyone of you beat his wife as he beats the stallion camel

and then he may embrace (sleep with) her?" And Hisham said, "As he beats his slave" (8:73:68)

En sak att notera i skillnaden mellan den tidigare koranen och Bukharii, som jag tog upp under rubriken ”**Män i relation till de fria kvinnorna**”, är att Bukharii tenderar att samtidigt som den bygger på tidigare rättigheter till mannen och försvarar kvinnliga rättigheter så lägger den till liknelser och tolkningar som skapar ett mera dominant manligt ideal än vad som presenterats i koranen. I denna berättelse så jämförs kvinnan när hon blir slagen med ett djur, visserligen kamelen som är ett högt prisat djur, och en slav. Våldsanvändningen i hushållet som en rättighet för mannen att bruka är intimt kopplad till hans hegemoniska dominans.

Att slå sin fru är dock ej det enda sättet att bestraffa henne som presenteras. Det finns ett annat sätt som mannen förväntas bestraffa sin kvinna på och det är att inte gå i säng med henne. Mohammed lät efter att ha blivit arg på sina fruar undanhålla sig ifrån dem (3:43:648). Denna bestraffningsmetod fanns redan tidigare innan Bukharii och finns nedskrivet i koranen (4:34). Bestraffningsmetodens logik går tillbaka på att kvinnan anses ha stark sexuell drift och därför straffas väldigt hårt av denna typ av bestraffning och det är en fortsättning på temat om mannens rättighet och ansvar att kontrollera kvinnans farliga sexualitet och använda den för goda ändamål. Det är dock viktigt att tolka detta som att straffet bör användas sparsamt då som jag gick igenom under ”**Mannen och sexualiteten**” kvinnan faktiskt har en rätt till att få sin sexualitet tillfredsställd av mannen.

Sammanfattning och slutsatser

Mansidealet i korthet

Studien utgick ifrån perspektivet att Sahih Bukharii skapades för att sprida och/eller upprätthålla idéer av en idealmanlighet hos de troende som man önskade de skulle sträva mot.

Mansidealet i Bukharii har ett starkt fokus på sexualiteten. Mannen förväntas inte bara tillgodose sina egna sexuella behov utan han ska också kunna tillfredsställa så många kvinnor som möjligt och skapa en stor familj vilket gör att kulturen genom antal överlever det kulturella trycket bättre. En annan viktig punkt i den ideala mansrollen är att en man ska kunna kontrollera sin sexualitet. Idealet är dock inte ett celibatsideal med sexuell avhållsamhet som det högsta så som var fallet inom den medeltida kristendomen (Hadley, 1999, s.138-142,157-159). Sexuell utlevnad är för mannen och kvinnan alltid någonting positivt så länge det sker inom reglerna gällande sexualiteten.

Kontrollen som mannen ska utöva kan delas in i tre delar. För det första handlar det om kontroll av den egna sexualiteten, för det andra om kontrollen över andra mäns sexualitet genom bestraffning och för det tredje om kontrollen över kvinnornas sexualitet. Synen på kvinnans sexualitet i Bukharii präglas av uppfattningen att den kan vara ett farligt element

som riskerar att förstöra samhället och det är därför mannens plikt att se till att den blir tyglad och tillfredsställd, eftersom hennes sexuella aptit annars riskerar att dra allting i fördärvet. Den manliga dominansen får sin legitimitet genom föreställningen av ett behov av kontroll av kvinnans sexliv. Kvinnans sexualitet kan också användas mot henne som ett medel för att kontrollera henne om hon går emot sin man genom att denne vägrar tillfredsställa henne. Detta är dock bara ett medel att ta till i nödfall då mannen har en plikt att tillfredsställa kvinnan. Denna syn överensstämmer till stor del med hur kvinnosynen var i det kristna Europa under medeltiden med en lustfylld kvinna, dock med den skillnaden att det här inte fanns en motbild i form av den celibatära, avhållsamma kvinnan (Philipps, 2013, s.43-45,55-58). Detta ligger i linje med de resultat som presenterats av andra forskare som undersökt könsrollerna i den islamska världen (Mernissi, 1987, s.31-44)(Minai, 1981, s.142-161).

Mannens dominans är dock ej bara begränsad till sex utan den ideala mannen är en gift man som är herre över sitt hushåll och kontrollerar och agerar som den officiella representanten för detta. Som herre över hushållet är det hans plikt och rätt att kontrollera hushållsmedlemmarnas beteende och se till att de beter sig på ett korrekt sätt, med våld om så krävs, då mannen ges rätten att fysiskt bestraffa dem. Han uppmanas t.ex. till att kasta ut de män ur sitt hushåll som inte lever i enlighet med det hegemoniska mansidealet. Genom att sprida kulturella idéer som marginalisera andra idéer om alternativa manligheter så stärks också det mansideal som skaparna av Bukharii såg som strävansvärt. Som ledaren för hushållet och som en fortsättning av mannens plikt av kontroll av sexualitet förväntas mannen vakta sina kvinnor och försvara sina kvinnor mot närmanden från andra män, även med våld om så krävs. Kopplat till hans natur som officiell representant för hushållet så är också hans känsloliv mycket öppnare än kvinnans och mannen förväntas visa sina känslor medan kvinnan ska vara tystlåten och hålla sig i skymundan vilket överensstämmer med den könsstruktur som beskrivs i *Islamic Masculinities* och av Nashats beskrivning av tidsåldern (Ouzgane, 2006, s.51-53; Nashat, 1999, s.49-55, 177-181).

Relationen mellan mannen och kvinnan överensstämmer med vad Myrne beskriver om mannen som bestämmer och kontrollerar kvinnans sexualitet och hur mannens sexuella styrka står i relation till kvinnan. Hon tar också upp hur giftermålet anses viktigt samt, vilket kommer att beskrivas under nästa underrubrik, om hur hadiithlitteraturen är normskapande (Myrne, 2010, s.238-243).

Mannen är herren i huset och är den officiella representanten men han har många finansiella plikter och kvinnorna har flera rättigheter kopplade till ekonomin vilka mannen har en skyldighet att tillgodose och respektera. Detta är överensstämmande med tidigare kunskap om kvinnornas ekonomiska rättigheter inom islam under tidig medeltid (Nashat, 1999, s.44-55). För att tillgodose dessa plikter förväntas mannen i Bukharii att antingen idka handel eller vara krigare. Mannen är det könet som förväntas bruka våld vilket är intimt förbundet med både mannens sexualitet, ansvar som hushållets överhuvud och ansvar för den större islamska gemenskapen, 'umma (أمة). Idealet som framställs är att mannen ska använda våld dels för att upprätthålla ordning inom sitt hushåll, inom det islamska samhället och för att expandera islams gränser. Att kriga och dö för sin tros dominans ses som den högsta dygd en man kan

sträva efter. Samtidigt så skall våldet vara kontrollerat och under lydnad av olika hierarkier. Vilket liknar idealet som beskrivs i ”*Masculinity in Medieval Europe*” förutom att det i Bukharii finns ett fokus på sex med slavar och andra krigsbyten (Hadley, 1999, s.71-88).

Normskapande och förändringar av idealet

Vad som framkom under studiet av Bukharii var att mansidealet som framställs i verket tycks vara mera dominerande över kvinnan och ha en ännu starkare roll gentemot kvinnan än vad som beskrivs i den tidigare kanoniserade koranen. Manlighetsidealet som framställs i Bukharii är också långt mer krigiskt och kopplat till våld än det som framställs i koranen. En långt större del av texterna handlar om våld i Bukharii än i koranen. Nu kan detta visserligen vara ett resultat av att Bukharii som verk handlar om en profet och hans liv snarare än hans uppenbarelse och därför är annorlunda i sin natur då ett biografilikanande verk kräver mer detaljer. Men med utgångspunkten i att både koranen och Bukharii är texter som skrevs i ett syfte att sprida en viss typ av idéer så borde de vara mer lika än vad de är om idealet som skulle spridas hade varit densamma. Det tycks ha skett en kulturmutation av idealet där Bukharii agerar som kulturmutagen.

Det är dock ofta så att Bukharii inte skapar helt nya idéer om manliga plikter och rättigheter och relationen till kvinnan utan snarare bygger vidare på vad som fanns i koranen. Dock tolkar Bukharii till fördel för en mera dominerande manlighet eller fyller i luckor där koranen inte nämner någonting till fördel för det nya idealet och vad som verkar vara tidigare kulturella företeelser. Mannens finansiella plikter i kontrast till de andra delarna av manligheten är rätt så tydligt ett resultat av tidigare grundidéer i det islamska idékomplexet ifrån koranen.

När Bukharii skrevs så var den arabisk-islamska kultursfären i stor utveckling. Reformen av både armén, konverteringspolitiken och maktstrukturen gjorde att icke rent arabiska personer kunde bli fullvärdiga medlemmar av den Islamska nationen, al-’umma, och påverka politiken och utformningen av islam på ett sätt som tidigare inte varit möjligt. Forskningstesen antar att Bukharii skrevs med intentionen att bland annat porträttera en ideal manlighet som skulle verka normgivande och därigenom skapa hegemonisk manlighet som svarade för de nya behov som den nya kulturella kontexten innebar. Mansidealet och dess ställning till kvinnan är ett svar på ett behov som de som skapade Bukharii ansåg existerade och de svarade med att anpassa sin religion och dess mansideal till den nya situationen där utomstående element allt mer kom att verka inom statsbildningen. Eftersom islam var det idekomplexet som höll ihop staten så krävdes det förändringar inom komplexet och Bukhariis mansideal är dels ett jämkande med tidigare kulturella idéer som fanns hos de bosatta befolkningarna, tidigare grundidéer ifrån islamsk-arabisk tradition, främst koranen, och andra politiska behov.

Det är viktigt att påpeka att de tidigare kulturernas påverkan på hur mansidealet som presenteras i Bukharii skedde parallellt med hur de gudomliga lagarna, ash-sharii3a, kom att utvecklas ifrån lokala sedvänjor och bruk såsom Patricia Crone beskriver i sin bok om de gudomliga lagarnas utveckling (Crone, 1987, s.89-99). Man ser detta tydligt i det faktum att

stening inte fanns tidigare i koranen för äktenskapsbrott. Det har skett en förstärkning av straffen ifrån piskning till stening. Genom att skapa/förstärka en idé av ett ideal av en man som bestraffar andra mäns sexuella övertramp så skapas en situation där de män som är delaktiga i uppehållandet av idealen kommer att underordna och marginalisera de män som inte följer idealet. Andra alternativa manligheter gällande sexualiteten får det svårare att existera då den kulturella kontexten blir så mycket mer fientlig mot dem som bär idéerna. Kvinnorna kan också anses vara långt mer underställda mannen i Bukharii än i koranen. Det märks genom att Bukharii nämner att Eva/Hawaa' skapades ur ett revben medan koranen inte nämner det. Detta jämkande med tidigare kulturella idéer skedde troligen för att det skulle gå lättare att sprida tron och styra riket utan konflikt med de bofasta befolkningarnas kulturella idéer, vars stöd hade blivit viktigare och därigenom säkra den arabisk-islamska kultursfären överlevnad som kalifatet var beroende av. Det kulturella trycket hindrade att de gamla idéerna kring mansidealet kunde överleva. Det fanns dock begränsningar i hur långt man kunde gå i jämkandet med de andra kulturernas ideal då man inte kunde gå emot tidigare skrivna källor och uppfattningarna som fungerade som grundidéer vilka hindrade en allt för stor förändring.

Mansidealet som Bukharii framför är enligt min teori också ett svar på den politiska situationen utanför den arabisk-islamska kultursfären och de bofasta befolkningarna. Den ökande handeln under perioden kan ha varit en av grunderna till idealrollen för mannen som handelsman i Bukharii. Det kan ha varit ett svar på statsmaktens behov att befästa islam hos den handelselit som växte fram under perioden genom att göra det islamska idealet lättare att anamma. Det kan också ha varit ett resultat av ett ökande behov av handelsmän på grund av den handelspolitik som fördes under perioden.

Den ökade emfasen på mannen i rollen som krigare kan ses som ett resultat av att under perioden lämnas de seminomadiska beduinerna som primärkälla för rekrytering av armén och man går över till en mer bofast rekryteringsbas. Man har också nu stora gränser att beskydda i allt mer defensiva krig mot yttre fiender som hotar den arabisk-islamska statsmakten och kulturen. Krig mot exempelvis de turkiska folken som inte ger lika stora mängder av byte. I brist på riktiga byten så skapar man historier i Bukharii som lockar med möjliga byten exempelvis slavinnor. Andra fenomen som ej är direkt relaterade till att kriga och bruka våld men som hjälper att bidra till ett lydig krigisk mentalitet är dels dominanstanken dels mansidealet som försörjare av kvinnor vilka bidrar till att skapa motivation för att nå de rikedomar som lovas de som strider för trons skull och uppnå det manliga hegemoniska idealet. Kopplad till statsmakten och våldet men också en separat fråga ifrån krigaridealet är att mansidealet används också i Bukharii till att demonstrera vikten av lydnad till auktoriteter och för att uppehålla andra sociala hierarkier. Manlighetsidealet är en del av ett större kulturellt idékomplex där manligheten stödjer andra idéer.

Min uppfattning efter att ha studerat Bukharii och jämfört texten med koranen är att Bukharii skrevs bland annat för att sprida ett mansideal som svarade på sin tids krav. Skrivandet av Bukharii var en fortsättning och del av den islamska kodifierings- och kanoniseringsprocessen som var ett resultat av samtida kulturella och politiska faktorer snarare än en genuin återberättelse. Det stämmer överens med vad bland annat både Yehuda D.Nevo och Fred

Donner menar har skett gällande de större dragen av skapandet och formandet av islam (D.Nevo,2003,337-354)(Donner,1998, s.275-296). Det går dock emot vad Siddiqi och den traditionella historiesynen anser om islams kanonisering gällande hadiith litteraturen, som hävdas vara genomförd av religiösa män obundna till statsmakten och sin samtids intressen (Siddiqi, 1993,s.89-90).

Varför ämnet var relevant att studera

Shahiih Bukharii var ett tillägg till det islamiska idékomplexet som var grunden för den arabiska statsmaktens legitimitet inom den arabiska kulturen under tidsåldern. Precis på samma sätt som tidigare religioner hade varit grunden för tidigare semitiska civilisationer som hade kommit ifrån öknen och ersatt tidigare bofasta folk, med början av de Akkadiska prästkungarna som kopplade sin makt till diverse gudomar efter att de vandrade in i Mesopotamien. De assyriska prästkungarna nästan henoteistiska dyrkan av Ashur som följde efter fallet av Akkadernas välde. Hebreernas gamla riken centrerade kring den monoteistiska tron på Gud som de byggde efter att ha ersatt tidigare folkslag i Kanaans land. Utvecklingen av islam och den arabiska kulturen bör därför ses i ljuset av denna långa tradition av semitiska kulturer som kommer ifrån en mer nomadisk existens för att erövra bofasta befolkningar för att sedan anamma vissa seder och bruk och skapa/forma en religion som passar dem. Således utgjorde processen med kanoniseringen av Bukharii en del av etableringsfasen för den islamska-arabiska civilisationen och det som vi idag känner igen som sunniislam skapades. Genom att förstå de faktorerna som skapade och formade islam så kan vi få större förståelse för en av världens största civilisationer. Genom denna studie så har jag studerat det mansideal som framfördes i en av islams viktigaste religiösa skrifter och placerat idealet i en historisk kontext och därigenom förhoppningsvis fyllt en lucka.

Eventuell forskningsutveckling

Det skulle kunna vara fördelaktigt att studera flera hadiithsamlingar för att få en bättre översikt över hur den ideala mansrollen utvecklades och såg ut under tiden. Man skulle kunna ha gjort jämförelser med tidigare icke kanoniska hadiither och religiöst kopplad litteratur ifrån Ummayyaderan för att undersöka och få större klarhet, om och när, eventuella förändringar i mansrollen skedde. Man skulle också kunna göra jämförelser med hadiithsamlingarna inom shiaislam eller al-'ibaaDiiya(الاباضية) traditionens olika hadiithsamlingar för att få bredd på undersökningen och kunna utröna större generella trender som var allmängiltiga för alla de muslimska sekterna. Man skulle också kunna undersöka källor som visar den praktiska effekten av Bukharii. En sådan studie skulle kräva en större arbetsinsats än vad detta arbete medgav, denna studie var begränsad tidsmässigt och har därför fokuserat på Shahiih Bukharii.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Översättning av M. Muhsin Khan av Sahiih bukharii ifrån
<http://www.usc.edu/org/cmje/religious-texts/hadith/bukhari/> (2015-11-16)

صحيح البخاري, مجلدات ١ إلى ٩ (Bukharii)

القرآن الكريم(koranen)

Litteratur

Brown, Jonathan, *The Canonization of Al-Bukhari and Muslim: The Formation and Function of the Sunni Hadith Canon*, Leiden ; Boston : BRILL 2007

Connell, R.W, *Masculinities*, Berkeley : University of California Press, 1995

Crone, Patricia, *Hagarism : the making of the Islamic world*, Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1977

Crone, Patricia, *God's caliph : religious authority in the first centuries of Islam*, Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1986

Crone, Patricia, *Roman, provincial and Islamic law : the origins of the Islamic patronate*, Cambridge : Cambridge University Press, 1987

Dawkins, Richard, *The extended phenotype : the gene as the unit of selection*, Oxford : Freeman, cop. 1982

Dawkins, Richard, *The Selfish gene*, Oxford : Oxford University Press, 2006

Donner, Fred McGraw, *Muhammad and the believers:at the origins of Islam*, Belknap Press of Harvard University Press, 2010

D.Nevo,Yehuda , *Crossroads to Islam: The Origins of the Arab Religion and the Arab State*, New York : Prometheus Books, 2003

Donner, Fred McGraw, *Narratives of Islamic origins : the beginnings of Islamic historical writing*, Princeton, N.J. : Darwin Press, 1998

Esposito, John L., *Islam : the straight path*, New York : Oxford Univ. Press, 1991

Esposito, John L., *The Oxford history of Islam / edited by John L. Esposito*, New York : Oxford Univ. Press, cop. 1999

Goldziher, Ignác, 1850-1921, *Muhammedanische Studien.*, Halle a.S., 1888-1890.

Hadley, Dawn M., *Masculinity in medieval Europe*, London ; New York : Longman, 1999

Huntington, Samuel P. ,*The clash of civilizations and the remaking of the world*, New York : Simon & Schuster, cop. 1996

Lang, David Marshall ,*A guide to Eastern literatures / ed. by David Marshall Lang*, London, 1971

Mernissi, Fatima, *Beyond the veil : male-female dynamics in modern Muslim society*, Bloomington : Indiana University Press, 1987

Minai, Naila, *Women in Islam : tradition and transition in the Middle East*, London : John Murray, cop. 1981

Myrne, Pernilla, *Narrative, gender and authority in 'Abbāsīd literature on women*, Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis, 2010

Nashat, Guity, *Women in the Middle East and North Africa : restoring women to history*, Bloomington, Ind. : Indiana Univ. Press, cop. 1999

Ouzgane, Lahoucine, *Islamic masculinities*, London : New York : Zed books, 2006

Robinson, Chase F., *The new Cambridge history of Islam, Vol. 1, The Formation of the Islamic World Sixth to Eleventh Centuries*, Cambridge : Cambridge University Press, 2010

Siddiqi, Muhammad Zubair, *Ḥadīth literature : its origin, development and special features*, Cambridge : Islamic Texts Society, 1993

Spengler, Oswald, 1880-1936, *Västerlandets undergång : konturer till en morfologi om världshistorien*, Stockholm : Atlantis, 1996

Waines, David ,*An introduction to Islam*, Cambridge : Cambridge University Press, 1995

Internet

Cook, David (2006) Middle East Quarterly, *Review of Crossroads to Islam : the origins of the Arab religion and the Arab state* , <http://www.meforum.org/1038/crossroads-to-islam>

Bilagor

Bilaga 1

Transkriberingssystem

ا	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د	ذ	ر
Aa	B	t	th	j	H	Kh	d	d:	r
ز	س	ش	ص	ض	ط	ظ	ع	غ	ف
z	S	sh	S	D	T	Z	3	R	f
ق	ك	ل	م	ن	ه	و	ي	ء	ة
q	K	l	m	n	h	w/uu	y/ii	'	a/at

Harrakaat

◌ْ	◌َ	◌ِ	◌ُ	◌ُن	◌َن	◌ِ	◌َّ
Inget symbolerar inget efter	a/e	i	U	un	an	In	Dubblad konsonant

Bilaga 2

Sexuell renhet kopplad till rituell renhet några exempel:

(1:5:282):(1:5:284):(1:5:285):(1:5:286):(1:5:287):(1:5:288):(1:5:289):(1:5:290):(1:5:291):(1:5:292):(1:6:295):(1:7:334):(1:7:336):(1:7:340):(1:7:342):(1:7:344):(1:8:389):(2:13:6):(2:13:7):(2:13:8):(2:13:9):(2:13:10):(2:13:19):(2:13:20):(2:13:21):(2:13:42).

Bilaga 3

Vad som har inkluderats i statistiken är de berättelser som handlar om våld som huvudtema eller ett av huvudtemana såsom beskrivelser om slag och militära kampanjer, bestraffningar och uppmaningar till våld samt historier som handlar om att tygla våldsutövning och regler för användandet av våld. Inte inkluderat i statistiken är historier som nämner en våldsamt händelse i bakgrunden eller logiskt handlar om saker som är indirekt relaterade till våld såsom uppdelning av krigsbyten och slavar. Jag har också bara inkluderat våld som sker mot människor eller har motiv relaterade till människor, jag har inte räknat med våld mot djur där det bara handlar om djurmisshandel eller jakt och jag har ej tagit med berättelser som handlar om Guds användning av våld utan jag har begränsat min studie till mänskligt våld eller historier där liknelser görs vid mänskligt våld. Av dessa historier har jag delat in dem i allmänna berättelser som handlar om eller beskriver våld, uppmanar till eller hyllar jihaad (جهاد), kamp, mot otrogna eller använder liknande ord, berättelser dygden av martyrskapet i strid, regleringar kring vålds användning där det sätts upp regler för hur och när man får använda våld och handlingar relaterade till vålds användning, bestraffningar på grund av brott och våld mot apostater som har lämnat islam.

Hadiither som har våld som tema

(1:2:24),(1:2:25),
(1:2:30),(1:2:35),(1:2:50),(1:3:112),(1:4:238),(1:7:340),(1:8:367),(1:8:387),(1:8:442),
(1:8:443),(1:8:445),(1:8:451), (2:14:68),(2:21:281),(2:23:364),(2:23:365),
(2:23:428),(2:23:434),(2:26:594),(2:26:595), (3:27:23),(3:29:84),(3:29:85), (3:34:362),
(3:34:363), (3:38:508), (3:41:596),(3:41:605), (3:43:654), (3:43:660), (3:46:717), (3:46:731),
(3:46:734), (3:47:778), (3:48:816),(3:48:817), (3:49:857),(3:49:858), (3:49:860), (3:49:866),
(3:49:867), (3:50:885), (3:50:891), (4:51:9), (4:51:28),(4:51:40),(4:52:41), (4:52:42),
(4:52:43), (4:52:44),(4:52:46), (4:52:47),(4:52:49),(4:52:50),(4:52:53), (4:52:54),
(4:52:55),(4:52:56), (4:52:57), (4:52:59), (4:52:61), (4:52:63), (4:52:64), (4:52:65),(4:52:68),
(4:52:70),(4:52:71), (4:52:72), (4:52:73), (4:52:78), (4:52:79),(4:52:80i), (4:52:82),
(4:52:84),(4:52:85), (4:52:86), (4:52:87), (4:52:88),(4:52:91),(4:52:92), (4:52:96),(4:52:98),
(4:52:99), (4:52:104), (4:52:112), (4:52:130),(4:52:143), (4:52:147), (4:52:148), (4:52:149),
(4:52:153), (4:52:157), (4:52:176), (4:52:177),(4:52:178),(4:52:179), (4:52:180), (4:52:181),

(4:52:192), (4:52:193), (4:52:194),(4:52:195), (4:52:196), (4:52:197), (4:52:198), (4:52:199),
(4:52:208),(4:52:209),(4:52:210),(4:52:216), (4:52:220), (4:52:234), (4:52:250),
(4:52:253),(4:52:256),(4:52:257),(4:52:258),(4:52:259),(4:52:260),(4:52:261),
(4:52:264),(4:52:265),(4:52:266),(4:52:268),(4:52:269),(4:52:270),(4:52:271),(4:52:276),
(4:52:280),(4:52:281), (4:52:283),(4:52:286), (4:52:288), (4:52:295), (4:52:296), (4:52:297),
(4:52:298), (4:52:299), (4:52:300), (4:52:303), (4:53:346), (4:53:355), (4:53:362), (4:53:387),
(4:53:391), (4:53:398), (4:53:405), (4:53:412), (4:54:510), (4:56:681),(4:56:787),
(4:56:788),(4:56:789),(4:56:790),
(4:56:791),(4:56:792),(4:56:805),(4:56:806),(4:56:808),(4:56:829),
(5:57:1),(5:57:27),(5:57:50), (5:57:66), (5:57:67),(5:57:69), (5:57:70),(5:57:79),
(5:58:156),(5:58:185), (5:58:188),(5:58:232), (5:58:233), (5:59:285), (5:59:286), (5:59:287),
(5:59:288), (5:59:289), (5:59:290),(5:59:291), (5:59:292), (5:59:298), (5:59:299), (5:59:300),
(5:59:301), (5:59:302),(5:59:313), (5:59:318), (5:59:319), (5:59:320), (5:59:321), (5:59:322),
(5:59:324), (5:59:325),(5:59:327),(5:59:328),(5:59:354), (5:59:355), (5:59:358), (5:59:369),
(5:59:370),(5:59:371), (5:59:372), (5:59:375), (5:59:377), (5:59:378),(5:59:379), (5:59:380),
(5:59:384),(5:59:385),(5:59:386),(5:59:387),(5:59:388),(5:59:389),(5:59:390),(5:59:392),(5:5
9:393),(5:59:394),(5:59:396), (5:59:399), (5:59:400), (5:59:401),
(5:59:403)(5:59:404),(5:59:405),(5:59:406), (5:59:407), (5:59:408), (5:59:411),
(6:60:4),(6:60:25), (6:60:26),(6:60:27), (6:60:40),(6:60:41),(6:60:57), (6:60:79), (6:60:84),
(6:60:85), (6:60:89), (6:60:91), (6:60:92), (6:60:114), (6:60:115),(6:60:117), (6:60:118),
(6:60:119),(6:60:120),(6:60:134), (6:60:135),(6:60:187), (6:60:199),(6:60:249), (6:60:250),
(6:60:251), (6:60:270),(6:60:271),(6:60:284),(6:60:285),(6:60:286), (6:60:287),
(6:60:288),(6:60:289), (6:60:290),(6:60:418), (6:60:430),(7:63:229), (7:63:236), (7:67:388),
(8:73:1), (8:73:3),(8:73:68), (8:73:70),(8:73:169), (8:73:184), (8:73:187),
(8:73:203),(8:73:239),(8:74:259),(8:74:299),(8:76:455),(8:76:500),(8:76:509),(8:76:558),
(8:76:572), (8:77:596), (8:77:603),(8:77:604), (8:78:629),(8:78:661), (8:78:667), (8:80:757),
(8:81:764), (8:81:765), (8:81:766), (8:81:767), (8:81:768), (8:81:769), (8:81:770), (8:81:771),
(8:81:772),(8:81:774), (8:81:775), (8:81:776), (8:81:777),
(8:81:778),(8:81:779),(8:81:780),(8:81:781),(8:81:782),(8:81:783),(8:81:784),(8:81:785),(8:8
1:786),(8:81:787),(8:81:788),(8:81:789),(8:81:790),(8:81:791),(8:81:792),(8:81:793),(8:82:79
4),(8:82:795),(8:82:796),(8:82:797),(8:82:802),(8:82:803),(8:82:804),(8:82:805),(8:82:806),(8
:82:807),(8:82:808),(8:82:809),(8:82:810), (8:82:813), (8:82:814),
(8:82:815),(8:82:816),(8:82:817), (8:82:818), (8:82:819), (8:82:821),(8:82:822), (8:82:823),
(8:82:824), (8:82:825), (8:82:826), (8:82:827), (8:82:828), (8:82:829), (8:82:831), (8:82:832),
(8:82:833), (8:82:835),(8:82:836), (8:82:838), (8:82:839), (8:82:840), (8:82:842),
(9:83:1),(9:83:2),(9:83:3),(9:83:4),(9:83:5),(9:83:6), (9:83:7),
(9:83:8),(9:83:9),(9:83:10),(9:83:11),(9:83:12),(9:83:12),(9:83:14),(9:83:15),(9:83:16),
(9:83:17),
(9:83:18),(9:83:19),(9:83:20),(9:83:21),(9:83:22),(9:83:23),(9:83:24),(9:83:26),(9:83:27),(9:8
3:28),(9:83:29),(9:83:30),(9:83:31),(9:83:36),(9:83:37),(9:83:38), (9:83:39), (9:83:41),
(9:83:42), (9:83:43), (9:83:44), (9:83:45), (9:83:49), (9:84:57), (9:84:58), (9:84:59), (9:84:63),
(9:84:64), (9:84:72), (9:85:77), (9:88:193),(9:88:194), (9:88:195),(9:88:196),(9:88:207),

(9:89:259), (9:89:280), (9:89:282), (9:89:320), (9:90:344), (9:91:365),(9:91:366), (9:92:432),
(9:93:512), (9:93:519), (9:93:549), (9:93:550), (9:93:555), (9:93:572), (9:93:611), (9:93:621),
(9:93:623), (9:93:625), (9:93:633) .